

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Faderskap

En kvalitativ studie om svenska fäders upplevelser av faderskapet

SQ4562 Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp
Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits
Kandidatnivå, HT 2016.
Författare: Caroline Thuresson och Edita Nadj
Handledare: Linda Lane

Abstract

Titel Faderskap - en studie om svenska fäders upplevelser av faderskapet
Författare Caroline Thuresson och Edita Nadj
Nyckelord Faderskap, "det goda faderskapet", maskulinitet, försörjarrollen, socialkonstruktivistiskt perspektiv.

Syftet med föreliggande studie har varit att undersöka hur svenska fäder upplever och utformar sitt faderskap i relation till den svenska kontexten. Närmare bestämt har denna studie undersökt hur faderskapet påverkar svenska fäders syn på sig själva som män, fäder och försörjare.

Denna studie är baserad på en kvalitativ forskningsmetod. Studiens empiriska material bygger på semistrukturerade intervjuer med fem stycken svenska fäder. Föreliggande undersöknings empiriska material har analyserats utifrån en socialkonstruktivistisk teoriram.

Studiens övergripande resultat visar att fäderna i föreliggande undersökning uppvisar en komplex bild över hur det är att vara fäder i modern tid i Sverige. Närmare bestämt uppvisar fäderna i föreliggande undersökning en viss ambivalens över att agera ut ett jämlikt föräldraskap i praktiken. Föreliggande studies empiriska material pekar även på att fäderna i denna studie i viss mån tillskriver sig rollen som familjeförsörjare. Avslutningsvis tyder denna studies resultat på att fäderna i föreliggande undersökning uppvisar en stor medvetenhet kring vilka krav och förväntningar som samhället ställer på dagens fäder. Utifrån föreliggande studie finner vi det intressant att vidare undersöka hur upplevelsen av faderskapet skiljer sig åt mellan olika grupper av fäder.

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till er fäder som har deltagit i denna studie. Tack för att ni ställde upp och tog er tid till att intervjuas - utan er hade denna uppsats inte varit möjlig att genomföra! Till sist vill vi tacka vår handledare Linda Lane som kontinuerligt har hjälpt oss med uppsatsskrivandet.

Caroline & Edita

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Bakgrund.....	1
1.2 Syfte och frågeställningar	2
1.3 Relation till socialt arbete	2
2. Tidigare forskning	4
3. Metod	8
3.1 Forskningsmetod.....	8
3.2 Urval	8
3.3 Genomförande.....	9
3.4 Arbetsfördelning	12
3.5 Etiska överväganden	12
3.6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.....	14
3.6.1 Reliabilitet	14
3.6.2 Validitet	14
3.6.3 Generaliserbarhet	15
3.7 Förförståelse.....	15
3.8 Metodkritik	15
3.9 Analysmetod	16
4. Teori	17
4.1 Faderskap som social konstruktion.....	17
4.2 Doing gender.....	17
4.3 Connells maskulinitetsteori.....	19
4.4 Sammanfattning av teorikapitlet	20
5. Resultat och analys	21
5.1 Det goda föräldraskapet	21
5.1.1 Det goda faderskapet	21
5.1.2 Fäders och mödrars egenskaper.....	22
5.2 Samhällets krav på fäder	24
5.2.1 Förändrade krav på det goda faderskapet.....	24
5.2.2 Fördelning av föräldraledighet.....	26
5.2.3 Omgivningens reaktioner vid pappaledighet	28
5.3 Erfarenheter och upplevelser av faderskapet	30
5.3.1 Pappaledighet utmanar de traditionella könsrollerna.....	30
5.3.2 Faderskapet som en mognadsprocess.....	30
5.3.3 Fädernas syn och erfarenheter av faderskapet.....	32
5.4 Olika faderskapsdiskurser	34
5.4.1 Fädernas medvetenhet kring olika faderskapsdiskurser.....	34
5.4.2 Kravet på det barnorienterade föräldraskapet	35
5.5 Konstruktionen av “den gode mannen”	36
5.5.1 Fädernas förebilder.....	36

5.5.2 <i>Dagens och dåtidens könsroller</i>	36
5.6 Försörjarrollen.....	39
5.6.1 <i>Vilka personer tilldelas försörjarrollen?</i>	39
5.6.2 <i>Arbete och den manliga självbilden</i>	40
5.7 Sammanfattning av resultat- och analysavsnittet.....	41
6. Slutdiskussion	43
7. Referenslista	46
Bilaga 1 - Informationsbrev	48
Bilaga 2 - Samtyckesblankett	49
Bilaga 3 - Intervjuguide	50

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Det svenska samhällets syn på “det goda föräldraskapet” har förändrats över tid. I dagens svenska samhälle är exempelvis föreställningen om den manliga familjeförsörjaren utsuddad och ersatt av en föreställning om ett delat och jämlikt föräldraskap mellan könen. Det svenska samhället skiljer sig politiskt sett internationellt då både kvinnor och män förvärvsarbetar i stor utsträckning. Vidare sägs Sveriges ”defamiliserande” familjepolitik bidra till ett mer jämlikt samhälle. Den svenska välfärdsmodellen består av generella socialförsäkringar som bland annat gör det möjligt för både kvinnor och män att förvärvsarbета då politiken exempelvis upprättar olika institutioner för offentlig barnomsorg.

Målet med den svenska familjepolitiken är bland annat att reglera och påverka utformningen av “det goda föräldraskapet”. Ett sätt att påverka utformningen av föräldraskapet är genom att på politisk väg upprätta och förändra föräldraförsäkringar. I dagens samhälle har båda föräldrarna rätt till föräldraledighet och möjlighet finns att dela lika på de antal dagar som finns till förfogande. Den svenska staten har infört en regel om att respektive förälder har tillgång till 90 föräldraledighetsdagar som hen inte kan överlåta till den andra föräldern. Dessutom har den svenska staten införlivat en jämställdhetsbonus som syftar till att underlätta för föräldrar att dela mer lika på föräldraledighetsdagarna (Försäkringskassan, 2016-11-05). Syftet med en individualiserad föräldraförsäkring är att få till en jämnare fördelning av föräldraskapet och förvärvsarbetet mellan föräldrarna. Plantin (2012) skriver dock att fördelningen av föräldraledigheten fortfarande är ojäm mellan kvinnor och män i dagens svenska samhälle.

I en uppmärksam text skriver Bergman, Eriksson och Klinth (2011) att det önskvärda föräldraidealet i Sverige har förändrats över tid. Exempelvis har det skett en förskjutning inom fadersidealet ifrån “den manliga familjeförsörjaren” till “den närvarande och delaktiga fadern”. Ett annat ideal som ställs på dagens

föräldrar är ”det jämställda föräldraskapet”. Det betyder att även fäder har kravet på sig att vara delaktiga när det kommer till hushållsarbete och omsorg av barn. Svensk forskning pekar på att de nya föräldraidealen inte ännu är helt förankrade i praktiken och att moderskap fortfarande betraktas vara en viktig del i konstruktionen av kvinnlighet på samma sätt som försörjarrollen tillskrivs mannen.

1.2 Syfte och frågeställningar

Eftersom Sverige är ett exempel på en välfärdsstat som ger goda förutsättningar för föräldrar att uppnå ett jämlikt föräldraskap har vi för avsikt att i denna studie undersöka om svenska fäder arbetar för det jämställda föräldraskapet när rätt förutsättningar ges. Närmare bestämt ämnar vi oss att i denna studie undersöka hur den svenska fadern upplever och utformar sitt faderskap i relation till den svenska kontexten. Syftet med föreliggande uppsats är att undersöka hur faderskapet påverkar svenska fäders syn på sig själva som män, fäder och försörjare.

De frågeställningar som denna studie ämnar att besvara är följande:

- Hur påverkar faderskapet den manliga självbilden?
- Vad innebär “det goda faderskapet”?
- Hur förhåller sig svenska fäder till försörjarrollen?

1.3 Relation till socialt arbete

Vår ansats med föreliggande uppsats är att undersöka hur svenska fäder betraktar och utformar sitt faderskap i relation till den svenska kontexten. Vi menar att en sådan studie kan bidra till en ökad förståelse kring fäders egna upplevelser av faderskapet vilket kan antas vara värdefull kunskap för de socialarbetare som arbetar med utredningar kring mödrars och fäders föräldraförmåga. Vi hävdar att det är av vikt för socialarbetare att känna till och förstå vilka krav som ställs på fäder i dagens samhälle för att kunna förstå och bemöta fäder professionellt i det sociala arbetets praktik.

Forskare har under lång tid intresserat sig för att undersöka fäder och mödrars föräldraskap. Svenska forskare menar att föräldraskap är en samhällelig uppgift som utformas och påverkas av såväl politik som av generella föreställningar och normer (Bergman et al. 2011). Vi finner det angeläget för socialarbetare att ha kännedom om hur fäder upplever och utformar sitt faderskap för att kunna utföra ett gott socialt arbete. Vi menar att studier likt den här bidrar med utökad kunskap kring de utmaningar som svenska fäder i modern tid ställs inför vilket antas vara värdefull kunskap för socialarbetare att känna till i deras arbete med fäder i synnerhet. Utifrån ovanstående resonemang anser vi att det finns en tydlig förankring mellan uppsatsens syfte och socialt arbete.

2. Tidigare forskning

I föreliggande avsnitt presenteras den tidigare forskning som vi anser har relevans för denna studies syfte och frågeställningar. Vad som blir tydligt vid en genomgång av tidigare forskning är att den svenska forskningen har många likheter med den internationella forskningen. Exempelvis framhäver både internationella och svenska forskare att faderskapet kan villkoras och omförhandlas på ett sätt som inte moderskapet kan. Vad som däremot särskiljer den svenska forskningen från den internationella forskningen är det faktum att svenska fäders engagemang i familjelivet tenderar att öka i större utsträckning.

I Sverige visar forskningen att försörjningen fortfarande är en betydelsefull del i svenska fäders familjeansvar, precis som mödrarna står för den största delen av hushållets sysslor. Den svenska forskningen indikerar samtidigt på att fäders engagemang i familjelivet ökar (Plantin 2001). Plantins forskning bekräftas internationellt av bland annat Shirani, Henwood och Coltart (2012). Shirani et al. visar genom sin undersökning på brittiska män att fäder än idag förknippar ”ett gott faderskap” med förmågan att kunna försörja sin familj. Studien visar även att fäder inte enbart konstruerar sin fadersidentitet med hjälp av försörjarrollen utan att de samtidigt konstruerar den med att vara ”delaktiga och närvarande” som fäder. Shirani et al. konstaterade vidare att fäder som självmant valt att vara hemmapappor lyckades konstruera nya former av maskulinitet eftersom de inte längre var låsta till den traditionella rollen som arbetande fäder. Med andra ord menar ovan nämnda författare att fäder kan konstruera nya former av maskulinitet om de tar avstånd ifrån rollen som familjeförsörjare (Shirani et al. 2012).

Svenska forskare poängterar att det är viktigt för den svenska staten att hålla fast vid föräldraförsäkringen eftersom den i stor mån dikterar villkoren för “det goda och jämlika föräldraskapet”. Plantin (2012) skriver att fördelningen av föräldraledigheten mellan könen fortfarande är ojämnr inom de svenska familjerna. En orsak till den ojämna fördelningen av föräldraledigheten sägs bero på att samhället till viss del fortfarande styrs av en kvarstående traditionell syn på fäder och mödrars uppgifter i familjen. Plantin framhåller att kvinnor och män fortfarande producerar olika könsroller i dagens samhälle trots det ökade kravet på

jämlikhet. Exempelvis pekar svensk forskning på att modern än idag förknippas som den primära omsorgspersonen och att fadern betraktas som ett komplement till modern. Plantin resonerar för att män i mindre utsträckning än kvinnor tar ut föräldraledighet för att de inte blir uppmuntrade av deras arbetsgivare att ta ut den (Plantin 2012). En annan orsak till varför kvinnor i högre utsträckning än män tar ut föräldraledighet sägs bero på svenska familjers ekonomiska situation. Plantin, Månsson och Kearney (2003) konstaterade i sin studie att svenska föräldrapar ansåg att det var logiskt och naturligt att fäder tar ut mindre föräldraledighet än kvinnor eftersom de tjänar mer. Vidare belyser Plantin et al. att det fortfarande råder en föreställning bland föräldrapar att mödrar och fäder är "naturligt" olika trots att männen närmar sig kvinnan i termer om ansvarsfördelning och delaktighet i familjelivet (Plantin et al. 2003).

Internationell forskare som exempelvis Schmitz (2016) och Connell (2005) pekar på att män konstruerar maskulinitet via deras relation till arbete och via deras förmåga att kunna försörja sin familj. Schmitz (2016) bekräftar att massmedian i USA konstruerar stereotypiska bilder av män och fäder i föräldratidningar. Studien visar exempelvis att män som inte uppfyller rollen som försörjare upplever en försvagad identitet som män, samt att mödrar betraktas som föräldern nummer ett och att fadern betraktas som ett komplement till modern. Att betrakta modern som den förälder som har det primära ansvaret för barn bidrar, enligt Schmitz, till att den stereotypa bilden av maskulinitet och fäder kvarstår och förstärks (Schmitz 2016). I linje med Schmitzs studie konstaterar Connell (2005) att maskulinitet konstrueras med hjälp av mäns relation till arbete. Connell skriver att könsjämlighet endast kan uppnås ifall samhället omstrukturerar mäns relation till familj och arbete på en strukturell nivå. Med andra ord argumenterar Connell för att könsjämlighet ej kan uppnås genom att ändra mäns attityder, utan jämlikhet enkom kan uppnås genom att förändra exempelvis länders socialpolitik (Connell 2005).

Både internationella forskare såsom Connell (2005) och svenska forskare såsom Bekkengen (2011) argumenterar för att det ställs olika krav och förväntningar på fäder och mödrar utifrån de rådande könsmaktstrukturerna. Connell (2005) konstaterade i sin studie att kvinnor utför mer hushållsarbete än män och att

männen betraktades som "goda män" av kvinnorna ifall de någon gång ibland hjälpte till med hushållsarbetet. Connell hävdar att ovanstående uppdelning av sysslor inte är rättvis och att män, till skillnad mot kvinnor, har ett *val* när det kommer till exempelvis utförandet av hushållsarbete för att de är just män och innehar en annan position i könsmaktstrukturen än kvinnor (Connell 2005). I likhet med Connell (2005) konstaterade Bekkengen (2011) i sin studie att fäder och mödrar har olika handlingsutrymmen inom familjen. Ett exempel som belyser mödrar och faders olika handlingsutrymmen är samhällets syn på hur länge mödrar respektive fäder bör vara föräldralediga. Bekkengen påstår att fäder inte betraktas ha en skyldighet att vara föräldralediga lika länge som mödrar (Bekkengen 2011). Sammanfattningsvis pekar både internationell och svensk forskning på att fäder kan förhandla om föräldraskapets praktik utan att förlora sin roll som fäder på ett sätt som inte kvinnan har möjlighet till.

Svensk forskning pekar på att svenska föräldrar i dagens samhälle har kravet på sig att sätta barnets bästa i främsta rummet. Det betyder bland annat att föräldrar har kravet på sig att anpassa sitt liv utifrån barnets behov. Bekkengen (2011) skriver att fäder, till skillnad mot mödrar, *kan välja* ifall de vill agera barnorienterat eller ej. Med andra ord menar Bekkengen att fäder förblir fäder oavsett ifall de väljer att agera barnorienterat eller inte. Faders val påverkar således inte deras maskulinitet eller deras roll som fäder eftersom deras roll i könsmaktsstrukturen medför att faderskapet kan villkoras (Bekkengen 2011). Bekkengens (2011) forskning har likheter med den internationella forskaren Dermotts forskning (2005). Dermott (2005) konstaterade i sin forskning att fäder och mödrar betraktas olika i deras skapande av "det goda faderskapet" respektive "det goda moderskapet". Dermotts studie visade att fäder betraktades som "goda fäder" om de någon gång spenderade tid med barnen på ett djupgående sätt, medan mödrarna hade kravet på sig att spendera stor tid med barnen för att uppnå "det goda moderskapet". Dermotts forskning visar även att fäder tillbringar mindre tid med sina barn än vad mödrarna gör, samt att fäder utför mindre hushållssysslor än mödrar när de umgås med barnen och att tiden istället spenderas till lek och andra aktiviteter. Dermott poängterade att ovanstående skillnader mellan fäder och mödrar bidrar till att konstruera faders identitet (Dermott 2005). Sammantaget visar såväl svensk som internationell forskning att

fäder och mödrar betraktas olika i deras utformande av moderskap respektive faderskap, och att fäder inte har lika stora skyldigheter som mödrar har.

Till skillnad ifrån internationell forskning visar dock svensk forskning på att svenska fäder engagerar sig alltmer kring barnomsorg och hushållssysslor. Plantin et al. (2003) konstaterade i sin forskning att diskursen om "den involverade fadern" är väl etablerad i Sverige. Däremot skriver Plantin et al. att det nya fadersidealet är mer förankrat på en diskursnivå än på en praktisk nivå även om fler svenska fäder väljer att i praktiken agera utifrån idealet. Vidare skriver Plantin et al. att deras studie pekade på att de män som förankrade fadersidealet i praktiken erhöll en ny syn på faderskapet, samt en förnyad bild över sin egen könsidentitet. Exempelvis visade studien på att fäderna ansåg att faderskapet hade bidragit till att de hade blivit mindre egoistiska och att faderskapet hade utmynnat i en mognadsprocess (Plantin et al. 2003). Plantin (2001) hittade likvärdigt resultat i hans avhandling "*Mäns föräldraskap*". I avhandlingen konstaterade Plantin att fäder betraktade faderskapet som en mognadsprocess som bland annat medförde att fäderna hade blivit mer empatiska, ansvarsfulla och "mjuka". Plantin konstaterade även utifrån sin avhandling att faderskapet medförde att fädernas känsloliv berikades (Plantin 2001).

Slutligen visar svensk och internationell forskning att det är av hög vikt att betrakta faderskap som ett kontextbundet fenomen. Bergman et al. (2011) skriver att "det goda föräldraskapet" inte bara är någonting förgivet utan att det i allra högsta grad styrs och formas av tiden och av kontexten. Exempelvis visar Striers (2014) internationella forskning på att palestinska fäder, till skillnad mot västerländska fäder, konstruerar faderskap på ett annorlunda sätt då de lever i en annan kontext där det ställs andra krav på dem som fäder. Strier poängterar vikten av att föra in kontexten i ljuset vid betraktandet av faderskap eftersom kontexten i stor mån dikterar villkoren för "det goda faderskapet" (Strier 2014).

3. Metod

I detta avsnitt redogör vi för hur vi har gått tillväga under arbetet med uppsatsen. Föreliggande avsnitt börjar med en presentation utav vårt val av forskningsmetod och urval. Därefter redogör vi för hur vi har genomfört studien, hur vår arbetsfördelning har sett ut, samt vilka etiska överväganden som vi har gjort. Mot slutet av detta avsnitt redogör vi för hur vår studie förhåller sig till validitet, reliabilitet och generaliserbarhet. Avslutningsvis för vi resonemang kring vår egen förförståelse och vi redogör även för föreliggande uppsats metodkritik och analysmetod.

3.1 Forskningsmetod

Vi har valt att använda oss utav en kvalitativ forskningsmetod för att kunna besvara våra forskningsfrågor. En kvantitativ forskningsmetod kan förvisso även besvara våra frågeställningar men de olika forskningsmetoderna når olika sorters djupinformation. Eftersom vår ansats med denna studie var att nå fädernas fördjupade upplevelser och tankar faller den kvalitativa forskningsmetoden bättre till hands än den kvantitativa forskningsmetoden. Kvale och Brinkmann (2014) belyser att den kvalitativa forskningsmetoden är lämplig att använda när forskare vill nå människors upplevelser kring fenomen.

3.2 Urval

För att vi skulle kunna genomföra föreliggande studie i enlighet med den kvalitativa forskningsmetoden valde vi att göra följande urval. Utifrån uppsatsens frågeställningar och val av forskningsmetod ville vi intervjua fäder med hemmavarande barn bosatta inom samma stad. För att lyckas intervjua denna grupp av fäder använde vi oss utav ett snöbollsurval. Det betyder att vi via våra egna sociala nätverk lyckades hitta några förmedlare som kunde föra oss i kontakt med fäder som passade in i vår målbeskrivning. De fäder som förmedlarna lyckades föra oss i kontakt med var för oss okända. Då föreliggande studie bygger på en explorativ och utforskande ansats valde vi att använda oss utav ett snöbollsurval eftersom ett sådant urval är passande att använda vid explorativa studier likt den här undersökningen. David och Sutton (2016) bekräftar att

snöbollsurval är lämpligt att använda vid explorativa och utforskande undersökningar.

Uppsatsens begränsade tidsram medförde att vi valde att intervjua fem stycken fäder. För att fädernas berättelser inte skulle skilja sig åt alltför mycket beroende på vart de bor valde vi att kontrollera variabeln etnografi vid urvalsprocessen. Det innebär att vi valde att intervjua fem stycken fäder som är bosatta inom samma stad. Fäderna i denna undersökning kommer vidare ifrån en medelstor stad i Sverige. Inför urvalsprocessen förde vi resonemang om huruvida vi skulle sätta något åldersintervall på fädernas barn. Vi beslutade oss för att barnens ålder inte ansågs vara relevant för uppsatsens syfte, utan det som vi ansåg hade relevans var enkom att barnen skulle vara hemmavarande. Fäderna som intervjuades i denna undersökning var mellan 25-45 år gamla och de var fäder till ett eller två barn.

3.3 Genomförande

I förhandsarbetet till denna studie funderade vi mycket över hur vi skulle kunna ta fram lämpliga forskningsfrågor som svarade an på uppsatsens problemområden. Vi reflekterade även på hur vi på bästa sätt skulle kunna hitta respondenter som skulle kunna tänka sig att ställa upp på intervju. För att få tag på respondenter, det vill säga fäder med hemmavarande barn, valde vi som ovan nämnts att använda oss utav ett snöbollsurval. Vidare spenderade vi mycket tid till att läsa artiklar och böcker som berörde uppsatsens problemområden för att kunna ta fram adekvata forskningsfrågor. För att hitta relevant litteratur för uppsatsens problemområden sökte vi på följande databaser: KVINNSAM, Proquest social sciences och Libris. De sökord som vi använde oss utav på dessa databaser var parenting, parenthood, father, fatherhood, provider, family provider, breadwinning identities, men, masculinities, identity och gender. Förutom att söka på ovanstående databaser hittade vi även adekvat litteratur på två universitetsbibliotek. Vi fick även genomgående tips på relevant litteratur inom uppsatsens problemområden via vår handledare.

Samtidigt som vi började leta efter relevant litteratur för uppsatsens problemområden började vi även, via våra egna kontaktnät, söka efter förmedlare som kunde hjälpa oss att komma i kontakt med studiens målpopulation. I samband

med att vi försökte komma i kontakt med förmedlare började vi utforma ett informationsbrev (se bilaga 1) samt en samtyckesblankett (se bilaga 2). När vi väl hade kommit kontakt med ett antal förmedlare bad vi dem skicka ut informationsbrevet till de tillfrågade fäderna. Informationsbrevet innehöll vidare information om undersökningens syfte och beskrev närmare vad intervjupersonernas deltagande innebar, samt hur intervjuerna skulle gå tillväga. Syftet med att ge ut ett informationsbrev var för att ge intervjupersonerna en bild av vad deras deltagande innebar så att de med andra ord kunde avgöra om de vill delta i intervjun eller inte. Undersökningens förmedlare kontaktade oss efter att någon tillfrågad fader hade givit sitt samtycke till att delta i intervju. Närmare bestämt återkom förmedlarna med telefonnummer till intervjupersonerna så att vi kunde ringa upp dem och presentera oss samt boka tid för intervju. Vid telefonsamtalen tog vi reda på ifall fäderna var införstådda med studiens syfte, sekretessåtgärder, frivillighet och tillvägagångssätt.

Efter att ha läst ett antal artiklar och böcker kunde vi börja författa en text om den tidigare forskning som har blivit gjort på uppsatsens problemområden. Utifrån denna text, och utifrån vår förförståelse kring uppsatsens ämne, började vi utforma vår intervjuguide (se bilaga 3). Inför utformandet av intervjuguiden bestämde vi oss samtidigt för att utföra semistrukturerade intervjuer eftersom en sådan intervjuform möjliggör det avslappnade samtal som vi var ute efter. Då vi utifrån denna studies forskningsfrågor var ute efter att nå fädernas tankar och upplevelser kring faderskapet betraktades den semistrukturerade intervjuformen som lämplig då den inte är alltför styrd. Bryman (2011) bestyrker att forskare ej behöver förhålla sig strikt till intervjuguidens frågor vid en semistrukturerad intervju.

Intervjuguiden byggdes strikt upp utifrån undersökningens frågeställningar och intervjuguiden består av tre övergripande teman: den manliga självbilden, "det goda faderskapet", samt försörjarrollen. För att försäkra oss om att intervjuguiden innehöll relevanta frågor utifrån våra forskningsfrågor utförde vi en pilotstudie vardera. Pilotstudierna genomfördes på två fäder inom våra egna kontaktnät och pilotstudierna tjänade som syfte till att ta reda på vilka avvägningar som behövdes göras innan vi utförde de riktiga intervjuerna. Av pilotstudierna lärde vi oss att vi hade utarbetat intervjuguiden på ett för akademiskt språk. Det innebar att de

formella frågorna som intervjuguiden bestod av utgjorde ett hinder vid kommunikationen mellan oss och pilotstudiens respondenter. På grund av denna anledning omarbetade vi frågorna i intervjuguiden till att bli mindre formella. Utifrån pilotstudierna kunde vi dra slutsatsen att intervjuguidens frågor gav svar på de frågeställningar som uppsatsen var ämnad att besvara. Enligt David och Sutton (2016) är det högst nödvändigt att göra pilotundersökningar för att slå fast de frågor som innehåller felaktigheter. Vidare bekräftar Bryman (2011) att pilotstudier är väsentliga att genomföra för att säkerhetsställa att intervjufrågorna uppfattas på det sätt som forskaren har tänkt sig.

Efter att ha läst relevant litteratur inom uppsatsens problemområden, utformat intervjuguiden, utfört pilotstudier och kontaktat intervjupersonerna upplevde vi oss vara redo för att påbörja uppsatsens intervjuer.

Vi hade liknande intervjuförfarande vid samtliga intervjuer. Det innebar att vi började intervjuerna med att presentera oss själva, gå igenom informationsbrevet samt därefter presentera hur vi hade tänkt att gå tillväga under intervjun. Närmare bestämt informerade vi fäderna om att en av oss skulle ha huvudansvaret för att hålla i intervjun och ställa frågor och att den andra utav oss skulle föra mindre anteckningar. Vi förklarade även att vi hade för avsikt att göra intervjuerna till mer av en diskussion än som en utfrågning av vissa teman. Innan intervjuerna påbörjades frågade vi fäderna ifall vi fick deras tillåtelse att spela in intervjuerna vilket vi erhöll. Vi märkte att vi blev desto mer vana vid att hålla i intervjuerna under själva förloppets gång. Detta medförde att vi i de sista två-tre intervjuerna lyckades upprätthålla mer av en diskussion än i tidigare intervjuer. Vi märkte även att vårt samarbete fungerade bättre mot de sista intervjuerna eftersom vi då hade erfarit en högre medvetenhet om hur vi två kunde komplettera varandra på bästa sätt.

Intervjuerna varade mellan 45-60 minuter och tre av intervjuerna genomfördes hemma hos intervjupersonerna medan de resterande två intervjuerna genomfördes på intervjupersonernas arbetsplats utifrån fädernas önskemål. Intervjuerna genomfördes i avskilda rum men under vissa av intervjuerna förekom det att kollegor eller partner kom in i rummet för att fråga fäderna något. Detta medförde

att intervjuerna stundtals fick ett mindre avbrott. Vi upplevde dock inte att avbrotten påverkade intervjuerna nämnvärt. Vidare upplevde vi att de intervjuer som utfördes hemma hos intervjupersonerna var mer privata än dem som utfördes på intervjupersonernas arbetsplats då de intervjuer som genomfördes på hemmaplan gjorde att vi kom närmare i kontakt med fädernas privata arena. Intervjuerna avslutades med att intervjuerna fick skriva på en samtyckesblankett (se bilaga 2). Samtyckesblanketten tjänade både som syfte att försäkra oss om att fäderna hade förstått innebörden med deras deltagande, samt att de skriftligt gav sitt samtycke till att delta i studien.

3.4 Arbetsfördelning

Under vårt uppsatsarbete har vi författat i princip all text tillsammans. Detta har antingen skett genom att vi har suttit i samma rum och formulerat texten eller att vi via Skype har författat texten tillsammans via ett Google-dokument. Vi har delat upp arbetet kring transkriberingarna. En av oss har haft mer ansvar över att se över den språkliga utformningen av uppsatsen medan den andra utav oss har haft mer ansvar för att se över referenshanteringen och referenslistan. Anledningen till varför vi gjorde denna uppdelning var för att den ena utav oss således är bättre på att språkligt formulera sig medan den andra utav oss är mer intresserad och mer kunnig inom referenshantering. Uppsatsens arbetsprocess har löpande kommunicerats oss emellan.

3.5 Etiska överväganden

Vetenskapsrådets "*Forskningsetiska principer*" (2002), framtagna av vetenskapsrådet inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning, innefattar informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet samt konfidentialitetskravet. Dessa principer utgör grunden för de etiska överväganden som bör göras vid uppsatsskrivande. Vi har använt oss utav dessa forskningsetiska principer när vi har diskuterat och resonerat kring de etiska överväganden som berör vår studie.

Informationskravet innebär att forskaren informerar deltagarna om forskningens syfte och innebörd medan *samtyckeskravet* innebär att forskaren informerar och inhämtar intervjupersonernas samtycke till att delta i undersökningen

(Vetenskapsrådet 2002). Med andra ord ska deltagarna ha rätt att bestämma själva ifall de vill delta i forskningsstudien eller ej efter att de har blivit informerade om vad studiens deltagande innebär. Som framgått ifrån beskrivningen av intervjuförfarandet har vi noggrant informerat intervjupersonerna om studiens syfte, vidtagna sektretessåtgärder och om studiens tillvägagångssätt. Detta har bland annat skett i form av utskickat informationsbrev (se bilaga 1), samt underskriven samtyckesblankett (se bilaga 2).

Nyttjandekravet innebär att forskarens forskning endast får användas i forskningssyfte (Vetenskapsrådet 2002). Det material som har samlats in i denna undersökning har enkom används för att ställa samman denna uppsats.

Konfidentialitetskravet innebär att forskaren har skyldighet att se till att intervjupersonernas identitet och utsagor hanteras konfidentiellt och inte är åtkomligt för obehöriga (Vetenskapsrådet 2002). Angående intervjuerna har intervjupersonerna informerats om att samtligt intervjumaterial kommer att avidentifieras, samt att bara behöriga personer, i form av oss själva och vår handledare, kommer att ha tillgång till materialet. Dessutom har vi varit extra noggranna med att inte ge ut vissa detaljer om intervjupersonernas berättelser med tanke på att några av intervjupersonerna har förmedlats av samma kontakt. Med andra ord finns det en risk med att några av intervjupersonerna känner till varandra varför det är extra viktigt att vi inte undanröjer någon detalj i någons berättelse som kan komma att identifiera personen. Ett sätt att undgå att röja någons identitet har varit genom att göra omskrivningar av deras historia och inte ta med de citat som vi upplevde var för personliga.

Förutom ovanstående fyra etiska principer har vi även beaktat det så kallade *framställningskravet* som handlar om att forskare bör reflektera om hur grupper framställs i studier. Vi har kontinuerligt genom hela uppsatsprocessen reflekterat över hur vi på bästa sätt ska kunna framställa fädernas utsagor på ett såväl sanningsenligt som etiskt försvarbart sätt. Närmare bestämt betyder detta att vi har haft som ambition att framställa fädernas utsagor i enlighet med hur de själva har beskrivit sin situation. Vi har slutligen varit noga med att se till att fäderna i föreliggande uppsats inte har framställts på ett kränkande eller nedvärderande sätt.

Utöver ovan nämnda etiska principer har vi erbjudit fäderna i föreliggande undersökning till att ta del av undersökningsresultaten. Kalman och Lövgren (2012) bekräftar att det är av stor vikt att värna om forskningsdeltagarna fortlöpande genom hela forskningsprocessen.

3.6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

3.6.1 Reliabilitet

För att uppnå hög reliabilitet har vi i noggrannhet försökt redovisa för hur vi har gått tillväga för att genomföra studien. För att försäkra oss om att vi har gått tillväga på rätt sätt för att svara an på våra forskningsfrågor har vi tagit del av väsentlig litteratur som berör uppsatsens problemformuleringar och utfört pilotstudier. Pilotstudierna gav oss information om hur vi kunde utföra intervjuerna på bästa sätt då de gav oss information om hur intervjufrågorna delvis skulle formuleras för att ge svar på uppsatsens forskningsfrågor. Då vi har genomfört en kvalitativ forskning som inte bygger på mätbara data finner vi det svårt att uppfylla kravet på upprepbarhet. Denna studies tillförlitlighet vilar på studiens genomgående redovisning av studiens genomförande.

3.6.2 Validitet

För att uppnå hög validitet har vi ägnat oss åt att ta fram relevanta forskningsfrågor. Vi har försökt att utforma så välformulerade forskningsfrågor som möjligt genom att exempelvis vara väl pålästa om forskningens ämnen och diskurser. Orienteringen av den litteratur som finns skriven på uppsatsens problemområden medförde att vi kunde ringa in vilken tidigare forskning som är gjort inom ämnet och därav arbeta fram relevanta forskningsfrågor. För att försäkra oss om att vi har handlat i enlighet med studiens syfte har vi fortlöpande tagit hänsyn till studiens frågeställningar. Det betyder vidare att vi kontinuerligt har förhållit oss kritiska till såväl forskningsfrågorna som uppsatsens resultat i syfte att öka studiens validitet. Vi har även under intervjuförfarandet ställt liknande frågor till våra informanter då vi finner att ett sådant tillvägagångssätt stärker intervjufrågornas validiteten eftersom vi med hjälp av denna metod märkt av att informanterna uppfattat frågorna på ett ungefärligt liknande sätt. Kvale och

Brinkmann (2014) bekräftar att validera bland annat innebär att inneha en kritisk syn på sin analys.

3.6.3 Generaliserbarhet

Föreliggande uppsats har som tidigare nämnts en explorativ och utforskande ansats i syfte att nå fäders egna upplevelser och tankar kring att vara fäder i dagens svenska samhälle. På grund av denna studies utgångspunkt har denna studien svårt att uppfylla kriteriet generaliserbarhet. Bryman (2011) bekräftar att det är en svårighet att uppnå generaliserbarhet inom den kvalitativa forskningen.

3.7 Förförståelse

Då ingen av oss som har utfört denna studie har barn eller är män har vi inga erfarenheter kring vad det innebär att vara förälder eller för den delen män. Med det sagt är vår förförståelse kring faderskap inte neutralt då vi har erfarenhet ifrån bekantas och familjs faderskap. Innan vi påbörjade denna studie hade vi förutfattade tankar om att män i högre utsträckning än vad resultatet visade skulle uppvisa mer traditionella och "typiska" maskulina roller. Vi har genom uppsatsens gång ifrågasatt vår egen förförståelse genom att dels tänka på hur vi har tolkat och analyserat våra informanternas utsagor. Thurén (2007) bekräftar att människans förförståelse kring vissa fenomen styrs av människans förutfattade meningar. De förutfattade meningar som forskaren har gällande sitt forskningsområde kan därmed betecknas som förförståelse.

3.8 Metodkritik

Problemet, eller rättare sagt, nackdelen med användningen av snöbollsurval är att det drar ner på reliabiliteten då urvalet ej är representativt för samtliga fäder ifrån målpopulationen. En annan närbesläktad nackdel med ovan nämnda urvalsmetod är att vi inte fick någon kunskap om vilka fäder som tackade nej till att delta i studien. Att använda sig utav en förmedlare för att komma i kontakt med sin målpopulation har alltså sina svagheter. Bryman (2011) bekräftar att ett snöbollsurval resulterar i ett icke-representativt urval vilket drar ner på studiens reliabilitet.

3.9 Analysmetod

För att organisera och strukturera vårt empiriska material valde vi att koda materialet utifrån olika teman som på olika sätt berörde uppsatsens forskningsfrågor. Vi läste igenom våra transkriberingar flertalet gånger för att säkerhetsställa att vi hade tolkat informanternas utsagor på ett likartat sätt. Närmare bestämt kodade vi vårt empiriska material genom att göra understrykningar och markeringar i texten. När vi läste igenom transkriberingarna försökte vi utläsa på vilket sätt fädernas berättelser skiljde sig åt respektive liknade varandra. Vi märkte att vi erhöll en djupare förståelse för fädernas berättelser desto fler gånger vi läste transkriberingarna. När vi hade läst igenom transkriberingarna ett antal gånger bestämde vi oss för vilka citat som skulle användas i resultat- och analysdelen. Utifrån genomläsningen av transkriberingarna plockade vi ut de citat som bäst belyste de teman som fäderna tog upp under intervjuerna. Vi valde vidare att inte korta ner på fädernas citat alltför ofta i resultat- och analysdelen då vi ansåg att användningen av fullständiga citat resulterade i en större förståelse av fädernas situation för läsaren.

Vi har utifrån ovanstående redogörelse utav analysförfarandet använt oss utav en så kallad kvalitativ innehållsanalys när vi har analyserat föreliggande studies transkriberingar. Vad som utmärker en kvalitativ innehållsanalys är dess förmåga att systematiskt organisera innehållet i en text utifrån fastställda teman eller frågeställningar (Watt Boolsen 2007). Då vi utifrån föreliggande studies forskningsfrågor var ute efter att undersöka hur svenska fäder upplever sitt faderskap fann vi det angeläget att använda oss utav ovan nämnd analysteknik då metoden möjliggör en analys utav de teman som berör studiens problemområden. De begränsningar som föreliggande analysmetod medförde var att vi inte kunde nå de problemområden eller ämnen som låg utanför den text som vi studerade. Fördelarna med att använda oss utav denna typ av analysteknik var däremot metodens förmåga att fånga in såväl det manifesta- som det latent innehåll i själva texten, samt att metodvalet medförde att vi kunde analysera transkriberingarna på djupet utifrån våra forskningsfrågor.

4. Teori

Utifrån studiens problemområden och frågeställningar har vi valt att utgå ifrån den socialkonstruktivistiska teoritraditionen när vi har analyserat studiens empiriska material. Det betyder vidare att vi i denna studie har utgått ifrån att betrakta faderskapet som en social konstruktion som har formats och skapats i samspelet mellan fädernas omgivande relationer och strukturer. För att analysera studiens empiriska material utifrån denna teoriram har vi valt att använda oss utav Connells (1995) maskulinitetsteori samt West och Zimmermans (1987) resonemang om hur kön "görs". Utifrån studiens frågeställningar, samt utifrån den tidigare forskning som är gjort inom uppsatsens problemområden, finner vi ovan nämnda teoribildningar relevanta för att kunna analysera faderskapet som en social konstruktion.

4.1 Faderskap som social konstruktion

Loseke (2003) skriver att socialkonstruktivism är ett perspektiv som utgår ifrån att fenomen är konstruerade av människor i samspel med varandra. Smídová (2007) är en forskare som har använt sig utav detta perspektiv när hon har analyserat och teoretiserat faderskap som en social konstruktion. Smídová argumenterar för att män skapar nya former av faderskap under deras liv som föräldrar under påverkan av den sociala kontexten och utifrån samhällets förväntningar. Smídovás föreställning grundar sig på det faktum att män inte formar sina föreställningar om "det goda faderskapet" genom sin egen fria vilja utan att skapandet härstammar ifrån en större kontext, nämligen ifrån samhällets rådande könsmaktstrukturer. Utgångspunkten för Smídová tankesätt är att mäns och kvinnors roller, inklusive familjeroller, skapas i relation till samhällets förväntningar och utifrån samhällets stereotypiska föreställningar om hur en man respektive en kvinna ska vara (Smídová 2007).

4.2 Doing gender

West och Zimmerman presenterade ett nytt sätt att betrakta genus på i deras artikel *Doing Gender* ifrån 1987. West och Zimmerman argumenterar i sin artikel att genus är något som "görs" och således inte något som "är". Följande citat demonstrerar hur West och Zimmerman argumenterar för "görandet" av genus:

“We argue that gender is not a set of traits, nor a variable, nor a role, but the product of social doings of some sort...We claim that gender itself is constituted through interaction (sid. 129)”. West och Zimmerman menar alltså att genus exempelvis inte bör betraktas som en roll utan att genus bör betraktas som en produkt av socialt handlande. Utgångspunkten för West och Zimmermans genusteori är att genus skapas i interaktion med andra människor och att genus med andra ord bör betraktas som en social konstruktion (West & Zimmerman 1987).

West och Zimmerman (1987) skriver att ”görandet” av genus innebär en social process i vilken människor skapar åtskillnader mellan män och kvinnor. Åtskillnaderna mellan könen är, enligt West och Zimmerman, inte grundade på några ”riktiga” eller logiska slutsatser. Poängen med West och Zimmermans genusteori är att åtskillnaderna skapas i interaktion med andra människor och att dessa åtskillnader lägger grunden för hur människor i samhället betraktar och formar genus. Slutsatsen av West och Zimmermans genusteori är att genus ”görs” av individer men att individernas utformning i stor grad är påverkade av samhället och av de samhälleliga diskurserna och strukturerna. Eftersom West och Zimmerman utgår ifrån att genus skapas mellan mänsklig interaktion och är påverkade av samhällets strukturer drar West och Zimmerman slutsatsen att det är omöjligt att *inte* ”göra” genus (West & Zimmerman 1987).

West och Zimmerman (1987) hänvisar i sin artikel till Berks studie som visade på att kvinnor utför fler hushållssysslor i familjer än män. Denna uppdelning av sysslor uppfattades som en rättvis överenskommelse av männen och kvinnorna i Berks studie vilket West och Zimmerman ställer sig frågande till. West och Zimmerman tolkar Berks resonemang som att den ojämlika fördelningen av hushållssysslor försvarades då den uppfattades vara i linje med samhällets föreställning av “naturliga” accepterade könsskillnader. West och Zimmerman använder sig av följande citat ifrån Berks studie för att belysa hur ”görandet” av exempelvis hushållsarbete ”gör” genus.

Simultaneously, members “do” gender, as they “do” housework and child care, and what [has] been called the division of labour provides for

the joint production of household labor and gender; it is the mechanism by which both the material and symbolic products of the household are realized.

(West & Zimmerman 1987, sid 144)

4.3 Connells maskulinitetsteori

Connell (1995) hävdar att genus är en social konstruktion. Utgångspunkten för Connells resonemang är att genus, och inte det biologiska, fastställer den sociala praktiken. Connell menar vidare att genus konstrueras över tid och att genus således bör betraktas som en produkt av historien likväl som producent av historia. Connell skriver att genusrelationernas struktur påverkas av samtidens och dåtidens samhällsstrukturer. Med andra ord betraktar Connell maskulinitet och femininitet som historiska produkter formade utav samhällsstrukturer (Connell 1995).

Connell (1995) poängterar att samhällets genusrelationer bygger på makt. Connell förklarar att genusordningarna i samtidens samhälle består av en underordning av kvinnan i relation till den manliga dominansen. Denna struktur har namnet patriarkat och innefattar strukturen man-kvinna. Plantin et al. (2003) har utifrån sin tolkning av Connells maskulinitetsteori skrivit att de anser att män lever i ett slags tyst medgivande mot den patriarkala makten. Det så kallade tysta medgivandet leder bland annat till att mäns position i genusstrukturen inte ifrågasätts. Connell (1995) belyser att män drar nytta av den patriarkala strukturen då män exempelvis erhåller rätten att bestämma vilket således även ger dem rätten att bli befriade ifrån vissa uppgifter.

Plantin et al. (2003) belyser att män offentligt stödjer kvinnors krav på jämställdhet mellan könen men att män i praktiken sällan aktivt stödjer eller agerar ut sådana handlingar som bidrar till jämställdhet. Connell (1995) fastställer att det finns en diskrepans mellan mäns sätt att tala om jämställdhet mot mäns sätt att agera ut jämställdhet. Connell argumenterar vidare för att män tjänar på att kvarhålla den patriarkala makten varpå män exempelvis i tysthet försvarar sin position i genusstrukturen (Connell 1995).

Plantin et al. (2003) framhäver att det uppstår en komplicerad bild över mäns relation till hegemonisk maskulinitet i vardagen vilket ovanstående diskussion är ett exempel på. Plantin et al. påpekar bland annat att män i dagens samhälle befinner sig i ett läge där kvarhållandet av genusordningen står i konflikt med målet om ett jämlikt deltagande i familjen. Med andra ord betonar Plantin et al. att mäns maskulinitet kolliderar med bilden av hur män bör vara utifrån samhällets normer (Plantin et al. 2003).

4.4 Sammanfattning av teorikapitlet

För att summera ihop detta teorikapitel visar ovanstående teoribildningar på att faderskap, genus, könsroller och maskuliniteter är socialt konstruerade fenomen som återskapas och förändras med tiden. Utifrån ovan nämnda teorier har vi som ansats att försöka betrakta fädernas utsagor som något som har blivit socialt konstruerat via olika sociala samspel. I korthet bidrar Connells (1995) maskulinitetsteori med kunskap om hur könsroller kan förstås och förklaras med hjälp utav de samhälleliga könsmaktstrukturerna, medan West and Zimmermans (1987) genusforskning bidrar med kunskap om hur kön skapas och "görs" i det dagliga samspelet mellan män och kvinnor. Ovan nämnd könsforskning har vidare sina rötter i den socialkonstruktivistiska teoriramen som denna uppsats har tagit sitt avstamp i.

5. Resultat och analys

Studiens resultat och analys presenteras i föreliggande avsnitt. Resultat- och analysdelen redogörs utifrån de frågeställningar som har legat till grund för uppsatsens studie. En del upprepningar förekommer i följande avsnitt eftersom våra frågeställningar går in i varandra.

5.1 Det goda föräldrskapet

5.1.1 Det goda faderskapet

Fäderna uppgav liknande svar när de ombads beskriva hur en “god fader” är. Fäderna ansåg bland annat att “en god fader” bör vara lyhörd, trygg och närvarande. Nedanstående citat ger en inblick i hur respondenterna svarade:

“[...]att man skapar en trygghet för sina barn, att man alltid finns där för sina barn, att man alltid ser till sina barns bästa. [...] jag försöker skapa så mycket tid som möjligt med mina barn i den mån man kan utifrån jobb och aktiviteter men att man hela tiden ser till att aa ... barnen mår bra och att man ser dom att man är med dom och stöttar dom och leker med dom... aa ... att dom känner att dom har en pappa, och en mamma givetvis. “

“[...]ta sig tid till barnen, och försöka vara med dom så mycket som möjligt, lyssna även där och försöka få barnen bli trygga i sig själva [...]att ta tid till dom för framför allt när de är lite yngre för när de kommer upp i de äldre åldrarna vill de inte att man ska vara med lite mycket längre men innan det vill de gärna att man ska vara med dom mer.”

Något annat som framkom under intervjuerna var att fäderna ansåg att de var “lika bra” föräldrar som mödrarna när det kom till barnomsorg. Fäderna argumenterade för att de kunde ta hand om barn på samma sätt som mödrar kan förutom att de av biologiska skäl inte kan amma. Nedanstående citat belyser hur fäderna resonerade kring detta tema:

” [...]men amning är ju det enda som jag kan se. Det är det enda hindret, annars finns det inga hinder överhuvudtaget för att kunna ta hand om ett barn”

"[...] det finns ingenting idag som jag inte kan göra som min fru kan göra och vice versa... nej... det är liksom de första året eller halvåret det här med amning och sådana saker..."

Plantin (2012) skriver att fäder i dagens samhälle fortfarande betraktas som ett komplement till modern. Utifrån fädernas utsagor tolkar vi det som att fäderna ville hävda sin rätt som förälder genom att påpeka att de är likvärdiga modern och ej bör, eller vill, betraktas som ett komplement till modern. Att fäder i dagens samhälle har kravet på sig att vara delaktiga och närvarande (Bergman et al. 2011) anser vi stämmer in i hur fäderna resonerade över deras "rätt" att ta hand om sina barn. Fädernas ovanstående resonemang anser vi även har koppling till Plantin et al. (2003) forskning som visade på att svenska fäders tenderar att bli mer engagerade och delaktiga i familjelivet. Ovanstående tankegångar har även koppling till det som Bekkengen (2011) kallar för "barnorienterat föräldraskap". Att fäderna i denna undersökning uttrycker att de försöker spendera så mycket tid som möjligt med barnen samt alltid försöker se till barnets bästa indikerar på att fäderna, i enlighet med Bekkengens (2011) studie, har som mål att agera barnorienterat och därmed sätta barnets bästa i främsta rummet.

5.1.2 Fäders och mödrars egenskaper

Under intervjuerna upplevde vi att fäderna uppvisade en viss ambivalens kring hur jämlika fäder och mödrar är när det kommer till "det goda föräldraskapet". Samtidigt som fäderna argumenterade för att "det finns ingenting idag som jag inte kan göra som min fru kan göra" så angav ändå fäderna att fäder och mödrar är olika i deras föräldraskap. En övergripande tankegång hos fäderna var att fäder generellt sett är mer av en kompis till barnen än vad mödrarna är. En annan infallsvinkel som vissa av fäderna lyfte fram var att fäder är mer konsekventa och "hårda" i sitt föräldraskap jämfört med mödrarna. Vissa av fäderna ansåg att fäder är mer "hårda" av biologiska skäl, medan vissa av fäderna avfärdade denna tankegång helt och hållet. Nedanstående citat illustrerar hur fäderna resonerade:

"[...] Pappor är mycket mer lekfarbröder, de har inte lika mycket ansvar för vad ska man säga, packa väskan och handla, utan skötseln av barnet. Det är ganska tydligt på alla man känner... samma i mitt fall, men det är inte det att man inte tar ansvar utan mer att

mammor till 70-80 procent packar väskor, se till att kläder finns och så vidare. Medan killen, när man umgås med folk, så är det killarna som underhåller barnen.”

“ [...]Sen tror jag att mammor är bättre, de har nog mer behov av att pyssla och kanske fixa fika och sånt där. När min bror var hemma, på halvtid, och var hemma o jobbade samtidigt så var vi på djurparken för första gången så kom vi dit och grillade korv, så hade vi bara korv med bröd med oss, inga redskap eller något annat, så det var inte så genomtänkt, så sitter man och ser mammor som sitter med sina barn med sju sorters kakor och det är alla möjliga saker till korven, det är så mycket smågrejer, vi har alltså en blöja och kanske en haklapp. Där ser man skillnad, man ser en annan omtanke i de grupperna som bildas tror jag.”

“jaa.. jag tror att fäder ofta är mer konsekventa med sina barn, om de säger att så här är det, så är det så, det är inte flexibelt som det kan vara hos mammor, så det tror jag är genomgående, säger pappan att det är så, så är det så det är liksom inte så orubbliga.”

“[...]det är som jag sa innan att jag tror männen är lite hårdare, hårdare ton och mer bestämda osv.[...]jag tror det där också är lite medfött med, för man ställs i en annan roll som förälder, jag tror man kan jämföra det med att ha personalansvar, där hamnar man också i en helt annan roll, hur du ska uppträda, det ställs krav på dig som du måste...”

Utifrån Connells (1995) maskulinitetsteori kan vi anta att ovanstående citat är en indikation på att män drar nytta av patriarkatet i form av att de blir befriade ifrån att utföra vissa uppgifter som att exempelvis packa väskan. När fäderna resonerar i termer kring att fäder överlag är “underhållare” och lekfarbröder anser vi att de “gör” könsskillnader och samtidigt benämner hur en “god fader” är. Med andra ord anser vi att fäderna “gör” kön utifrån West och Zimmermans genusteori (1987) då de påpekar hur fäder generellt sett beter sig jämfört mot mödrar. Att hävda att fäder inte är lika bra på att packa väskan och ta ansvar för att ta med redskap för korvgrillning är enligt oss exempel på att fäder i dagens samhälle reproducerar olika könsroller i enlighet med Plantins forskningsresultat (2012). Att fäderna i föreliggande undersökning resonerade kring att fäder generellt sett är mer “lekfarbröder” har likheter med Dermotts (2005) forskning som visade på att män i större utsträckning än kvinnor spenderar sin tid tillsammans med barnen till att leka.

Ovanstående föreställning om att män är biologiskt är "hårdare" än kvinnor går i linje med Plantin et al. (2003) forskning där de konstaterade att föräldrapar i dagens samhälle anser att fäder och mödrar är "naturligt" olika och därmed besitter olika egenskaper. Att inneha ovanstående föreställning anser vi även bidrar till att kvarhålla och upprätthålla det som Connell (1995) benämner för patriarkatet. Att hävda att män och kvinnor är biologiskt olika betyder å ena sidan att männen "gör" kön, i enlighet med West och Zimmermans (1987) genusteori, samt att de genom detta "görande" bidrar till att upprätthålla könsrollerna i samhället och i patriarkatet. Ovanstående citat argumenterar vi även är exempel på hur fäder fortfarande betraktar modern som den primära omsorgspersonen då hennes agerandet upplevs vara det ultimata då mödrar beskrivs ha förmågan att packa väskan och ta med fika. Att inneha denna föreställning anser vi har koppling till Plantin et al. (2003) tankegång om att män i tysthet stödjer patriarkatet för att inte förlora rätten att bestämma.

5.2 Samhällets krav på fäder

5.2.1 Förändrade krav på det goda faderskapet

Fäderna argumenterade för att samhällets krav på fäder har förändrats med tiden och att fäder, till skillnad mot mödrar, får höra kommentarer ifrån omgivningen om sitt uttag av föräldraledighet. Nedanstående dialog mellan oss och en av fäderna belyser hur fäderna generellt resonerade kring sina uttag av föräldraledighetsdagar:

R: "jo men det tror jag. Jag tror det är mer gliringar åt det hållet för män, det tror jag absolut. Men det tror jag också beror på längden, jag har en kollega som ska vara hemma åtta månader tror jag, och där tror jag definitivt att 'åtta månader', 'ska du vara hemma åtta månader', 'så där va, varför då?'

I: kanske man inte får höra om det är en tjej som ska vara hemma åtta månader?

R: nej absolut inte, det är nog snarare tvärtom, 'ska du bara hemma åtta månader'. Hade nog varit den följdfrågan så där tror jag absolut att det är skillnad när det blir längre tid. Mot killar mer 'shit ska du vara hemma så länge', det är inte riktigt din roll.

I: Du tänker att folk bedömer lite olika där på pappa och mammarollen?

R: Ja så om man jämför med min pappa som inte var hemma någonting så tror jag att nu för tiden så förväntas pappan vara hemma i några månader, men inte så att man ska vara borta i ett år eller halvår då blir det liksom sådär "oj", det tror jag. "

Ovanstående dialog visar att en av fäderna upplevde att kravbilden är större på dagens fäders deltagande i familjelivet än vad den har varit i tidigare generationer. Ovan nämnda resonemang indikerar samtidigt på att fäder i dagens samhälle upplever att det å ena sidan ställs krav på delaktighet och uttag av föräldraledighetsdagar, men att det å andra sidan inte ställs lika stora krav som hos modern. Bekkengen (2011) skriver att fäder inte betraktas ha lika stor skyldighet att vara föräldralediga som modern och att de alltså anses ha ett val när det kommer till uttag av föräldraledighetsdagar. Ovanstående citat anser vi ha koppling till Bekkengens (2011) resonemang då vi tolkar det som att respondenten anser att samhälle skulle reagera ifall en fader väljer att ta ut lång föräldraledighet och att samhället å andra sidan skulle reagera ifall modern inte tog ut lång föräldraledighet.

I linje med Bekkengens (2011) resonemang, tyder Connells (1995) maskulinitetsteori på att män drar nytta av genusstrukturen då fäder och mödrar förväntas ta ut olika mycket föräldraledighet. Med andra ord medför genusordningen, patriarkatet, enligt oss att män erhåller en större valmöjlighet till att bestämma hur länge de vill vara pappalediga utan att deras fadersroll kritiserar eller rubbas på ett sätt som kvinnan inte har möjlighet till. Med andra ord anser vi att fäderna genom sina berättelser antyder att "det goda faderskapet" uppnås ifall män tar ut delar av sin föräldraledighet men att "det goda moderskapet" inte uppnås ifall kvinnan går tillväga på samma sätt. Följande diskussion har delvis koppling till Dermotts (2005) forskning som visade att mödrar har kravet på sig att spendera mycket tid med barn för att uppnå "det goda moderskapet" medan fäder enkom har kravet på sig att någon gång ibland spendera kvalitetstid med barn för att uppnå rollen som "god fader". Utifrån Connells (1995) maskulinitetsteori innebär ovanstående diskussion vidare att män blir befriade ifrån att behöva ta ut lång föräldraledighet på grund av könsmaktstrukturen man-kvinna.

5.2.2 Fördelning av föräldraledighet

Något annat som fäderna tog upp som ett krav ifrån samhällets sida var, precis som nämnts tidigare, kravet på uttag av föräldraledighetsdagar för just fäder. När vi ombad fäderna berätta vilka krav som ställs utifrån samhällets sida, i form av massmedia eller ifrån nära och kära, kom ofta "föräldraledighetskravet" på tal. En av respondenterna uttryckte sig på följande vis:

" [...] om man bara ta samhället då så är det väldigt på tapeten att dela lika på föräldraledigheten är ett exempel så det är väl det kanske man känna, dom vibbarna och det är väl skillnaden nu mellan det första och andra barnet, hur mycket jag får lämna över till min fru i form av min ledighet, så den biten är något man märker från samhället, sen är det en het debatt där vissa absolut tycker att det är jättefel medan andra tycker att det är jättebra, det blir lite press där både direkt och indirekt men jag går inte direkt runt och tycker att det är ett jätteproblem utan det löser sig [...]"

Vad som kännetecknade fädernas berättelse var deras medvetenhet om kravet på föräldraledighet för fäder. Samtidigt som fäderna poängterade att detta krav ställdes på dem som fäder förklarade fäderna att samhällets press inte hade påverkat deras val nämnvärt när de tillsammans med sin partner kommit överens hur länge de skulle vara föräldralediga. Med andra ord argumenterade fäderna för att deras uttag av föräldraledighetsdagar snarare baserades utifrån hur de själva ville göra snarare än utifrån samhällets krav. Vidare uppvisade fäderna olika åsikter kring statens inblandning av uppsatta regelverk kring föräldraledigheten även om de uttryckte att regelverken inte nämnvärt påverkade dem.

Fäderna i vår undersökning tog ut olika mycket föräldraledighet. De flesta hade tagit ut alla de föräldraledighetsdagar som de inte kunde överlåta till modern även om inte alla fäder gjorde på detta vis. Vissa fäder argumenterade för att det var självklart att de skulle ta ut föräldraledighet då de ville vara hemma med barnet. Andra förklarade att de på grund av deras karriärval valde inte ta ut lång föräldraledighet. Flertalet fäder resonerade över att den ekonomiska aspekten spelar in när föräldrar i allmänhet resonerar kring föräldraledighetsdagar. Nedanstående citat visar hur två av fäderna resonerade:

“Det finns olika nivåer på det känner jag och då är väl jag den som är mindre hemma om man ser till föräldraledighet och hela den biten då, dels på grund av mitt karriärval och sen är det inget tvång att jag måste ta föräldraledighet men att jag kanske tar det valet istället, jag och min fru då, vi gör de valen tillsammans, det är inget tvång att hon ska vara hemma för om hon absolut inte hade velat var det hade vi kanske haft en diskussion på annat sätt men där är vi nog ganska traditionellt, i just den uppdelningen tror jag.”

“ Eh..ja, hur gjorde vi det? Hon ville vara hemma och jag ville vara hemma, sen blev det som det blev haha. Nämen, där finns det ju, ekonomin spelar en in. Jag tjänar mer än min partner och då blir det bättre ekonomiskt. Sen ville jag bli pappaledig och då blev det så en stund också. Men ur ett ekonomiskt perspektiv så är det bättre att hon är hemma. Tråkigt men sant. Men det tror jag spelar in rätt många. “

Att fäderna ansåg att deras uttag av föräldraledighetsdagar snarare styrdes utifrån deras egna vilja och önskemål istället för samhällets krav har återigen koppling till det Bekkengen (2011) kallar för “fäders handlingsutrymme” som innebär att män har ett förhandlingsläge när det kommer till sitt utformande av “det goda faderskapet”. I enlighet med Connells (1995) maskulinitetsteori tolkar vi det som att fäderna har möjlighet att utforma sin föräldraledighet utifrån sina egna önskemål eftersom samhället, via genusstrukturen, ger dem möjlighet till att bestämma. Smídová (2007) argumenterar för att bilden av “det goda faderskapet” har blivit socialt konstruerat. Det betyder, enligt oss, att fäderna, på grund av samhällets sociala “faderskapskonstruktion” har blivit konstruerade till att tycka att pappaledighet är något önskvärt, samtidigt som samhället ger dem utrymme att välja om de vill leva ut idealen eller ej i praktiken. Med hänvisning till Smídovás (2007) socialkonstruktivistiska teoritänkande tolkar vi det som att det är angeläget att betrakta fädernas val som en konsekvens av den sociala kontextens diskurser snarare än som ett eget fritt val.

Precis som Plantin et al. (2003) konstaterade i sin forskning indikerar fädernas utsagor på att svenska föräldrar resonerar kring föräldraledighetsdagar utifrån ett ekonomiskt perspektiv. Att en av fäderna säger “sen är det inget tvång att jag måste ta föräldraledighet men att jag kanske tar det valet istället” indikerar på att fäder, i likhet med Bekkengens (2011) studie, har ett handlingsutrymme när det kommer till dels frågan om fadern vill vara föräldraledig och om *hur länge* fader

vill vara föräldraledig. Att fäder har ett val innebär med andra ord enligt oss att de besitter en form av makt. West och Zimmerman (1987) skriver att människan alltid "gör" kön oavsett om människan agerar eller avstår ifrån att agera. Om vi applicerar denna teori på fädernas utsagor tolkar vi det som att männen "gör" kön när de både tar ut lång eller kort föräldraledighet. Närmare bestämt påstår vi att män "gör" en "traditionell maskulinitet" när de tar ut kort föräldraledighet och att män "gör" en mer "modern maskulinitet" när de tar ut en lång föräldraledighet. Utifrån Connells (1995) maskulinitetsteori kan de fäder som tar ut lång föräldraledighet tänkas försvaga patriarkatet då maktstrukturen sätts i gungning, medan uttag av en kort föräldraledighet kan tänkas bidra till ett kvarhållande av patriarkatet och dess könsstrukturer. Detta är dock en förenklad analys men uppsatsens teoretiska perspektiv antyder på att mäns uttag av föräldraledighet är ett exempel på hur genusstrukturer kan analyseras. Uttag av föräldraledighetsdagar är även ett exempel på hur män skapar, eller rättare sagt, "gör" "det goda faderskapet".

5.2.3 Omgivningens reaktioner vid pappaledighet

Fäderna i vår undersökning berättade att de fått erhålla både positiva och negativa reaktioner ifrån omgivningen när de exempelvis har meddelat att de ska vara föräldralediga eller när de till exempel har kört en barnvagn. Nedanstående citat belyser hur fäderna resonerade:

"Nu har vi bytt ägare på jobbet men den tidigare ägaren var av den äldre generationen, i pensionsåldern och när jag sa att jag skulle vara föräldraledig bemöttes jag aldrig med någon glädje han kunde inte stoppa mig för att det var lag men man märkte lite motvilja"

"jaa pratar jag med jämnåriga eller kompisar omkring med barn och så vidare så är det det mest naturliga i världen men pratar du med någon med generationen ovanför så kan det vara lite gliringar och så där. Har aldrig blivit bemött på ett otrevligt sätt men har alltid fått en sådan här gliringar för det liksom att 'så här var det minsann inte på min tid'"

"Ja, men det tror jag är mer ifrån, vad ska man säga... gamla ledare och sånt där som, eller lite mer äldre damer framförallt som tror jag tror reagerar lite, och det tror jag beror på att det kanske inte var så förr. För det är ju ingen i vår ålder som rycker på

axlarna, aha är du hemma liksom. Utan mer gamla tanter, det är nog dem som är dem enda som reagerar.

I: Positivt då?

R: Ja, verkligen. Och om man är ute och går med en barnvagn så är de dem som tittar mer och ler, där syns det mer skillnad.

I: Är det någon som kollar konstigt eller är det mest leenden?

R: Det är nog mest leenden, och där kan man ibland känna att folk tittar och sådär och tänker "vad roligt att du är hemma", det blir en stolt känsla.

I: Det är som att de uppmuntrar dig lite, som bra gjort.

R: Ja, lite så. "

Plantin (2012) skriver att det är vanligt att arbetsgivare indirekt arbetar emot att fäder ska ta ut föräldraledighet vilket ovanstående citat är en indikation på. Att arbetsgivare är negativa till fäders uttag av föräldraledighet anser vi har koppling till Connells (1995) maskulinitetsteori. Precis som Connell (1995) skriver har genusstrukturerna byggts upp under en lång tid och är konstant i rörelse. Att arbetsgivare är negativa mot just män och inte emot kvinnor har alltså, enligt oss, att göra med genusstrukturerna i samhället. Det är alltså inte så att män "bara råkar" bli utsatta för negativa attityder kring deras föräldraledighet utan det beror, och kan förklaras, genom en historisk bakåtblick utifrån könsstrukturer. Med andra ord härstammar omgivningens negativa reaktioner ifrån en större kontext. Att män får höra ifrån omgivningen att de indirekt inte borde ta ut föräldraledighet bidrar enligt oss till att patriarkatet kvarhålls. Arbetsgivares "gliringar" som fäderna talade om är enligt oss exempel på kommentarer som förstärker patriarkatets position. Både arbetsgivarnas "gliringar" och fädernas uttag av föräldraledighet är olika sätt att "göra" och "återskapa" kön på. Att fäderna anger att de negativa "gliringarna" mestadels kommer ifrån den äldre generationen tyder återigen på att den nya faderskapsdiskursen är mer etablerad och accepterad i den yngre generationen än i den äldre.

Att fäderna kommenterar att omgivningen sänder ut positiva signaler när de är ute och kör exempelvis en barnvagn är ytterligare en indikation på att faderskapsdiskursen börjar få fäste i det svenska samhället. Att erhålla leenden ifrån gamla tanter när fäderna är ute och kör barnvagn ser vi som en indikation på att samhället stödjer och uppmuntrar de nya fadersidealen. Vi frågar oss samtidigt

ifall omgivningen ger samma respons när det är modern som är ute och kör barnvagnen men denna frågeställning hör ej denna uppsats till.

5.3 Erfarenheter och upplevelser av faderskapet

5.3.1 Pappaledighet utmanar de traditionella könsrollerna

Fäderna argumenterade för att pappaledigheten medför positiva konsekvenser på faderskapet. En av fäderna uttryckte upplevelsen av att vara pappaledig på följande vis:

“Det där med pappaledighet tror jag är väldigt väldigt viktigt. För det är ungefär då man på allvar ställs inför, nu är detta ditt ansvar liksom. Och det tror jag är väldigt viktigt, det kanske inte är alla som är pappalediga men där får man någon form av...i de fallen måste man ju vara den som har koll på allting, har vi tillräckligt med blöjor, har vi mat...Så i det skedet sker ju verkligen ett skifte och då blir det ju fulltid så är det ju inte när man inte är hemma med barnet då blir det ju bara kvällstid...så under den perioden så skiftar det, då blir det pappan som blir mammarollen om man nu ska hårdra det då.”

Ovanstående citat indikerar på att fäder erhåller nya perspektiv och kunskaper utav att vara pappalediga. I citatet ovan förklarar en av fäderna att pappaledigheten innebär ett skifte som bidrar till att självuppfattningen ändras. Bergman et al. (2011) skriver att svensk forskning pekar på att skapandet av fäder och mödrar fortfarande styrs av könskodade normer. Att pappan utgår ifrån att fadern genom föräldraledighet intar en mammaroll har enligt oss koppling till Bergman et al. (2011) forskning då citatet indikerar på att det fortfarande råder en viss uppfattning om att barnomsorg tillskrivs kvinnan. Att fadern å andra sidan övertar, som fadern själv beskriver det, mammarollen är ytterligare ett exempel på att fäder i dagens samhälle börjar förankra de nya fadersidealen i praktiken och därmed utmana de traditionella rollerna, precis som Plantin et al. (2003) konstaterade i sin forskning.

5.3.2 Faderskapet som en mognadsprocess

Fäderna i föreliggande undersökning resonerade kring hur faderskapet hade påverkat dem som personer och som män. Samtliga fäder argumenterade för att faderskapet hade utmynnat i en mognadsprocess som medförde att deras liv hade utgått från att handla om dem själva till bli mer fokuserat på andra människor.

Fäderna berättade vidare att faderskapet hade en positiv inverkan på deras självbild och att faderskapet hade resulterat i en större upplevd ansvars känsla. Nedan redogörs för de delar som fäderna tog upp som påverkade deras självbild:

“R: aa det är en oerhört stark känsla och omställning i livet att bli förälder kan jag säga...livet förändras.. tillvaron förändras fullständigt ...på ett positivt sätt.. min personliga upplevelser är att man lever ett helt annat liv än när man var.. än när man inte hade barn.. så det är en stor omställning men det är bara positivt på alla sätt och vis..

I: säg typ när du inte hade barn, vad kretsade.. vad gjorde man..?

R: nej men då kretsade det kring min sambo eller min fru om man säger så då ägnar man tiden åt varandra och man kanske reste lite mer och man tog den dagen lite som den kom och ... aa nu kretsar ju allting kring barnen om man säger så.. innan så såg man ju till sina egna önskemål och nu ser man till att barnen har det bra och så roligt som möjligt så att.. allting kretsar kring dom..det innebär mycket mognadsprocess och personliga utveckling när man skaffar barn och så.. man växer oerhört mycket med det för att.. det är ju ett otroligt stort ansvar och skaffar barn och.. så att ju fler man skaffar desto mer ansvar blir det ju.. aa och arbete kring det..så är det.. det kan nog de flesta föräldrar skriva under på...”

“[...] man blir mer vuxen med barn, man tar ett helt annat ansvar. Man har ju ansvar för denna person, måste styra upp en helt annat...kan inte flänga iväg på saker och ting, måste ta hänsyn till alla för att det ska funka, man kan fortfarande göra saker men måste tänka efter på ett annat sätt eftersom man har andra åtaganden som man måste göra. Sen finns det väl dem som skiter i det också, som bara kör på även efter att de har fått barn, och de kanske inte är så bra fäder då. Men jag, jag föll helt naturligt in i det. Det känns naturligt. Vet inte hur bilden på mig själv har förändrats, jag har nog inte haft någon...inte haft någon förutfattad mening att okej så här är det att bli pappa, utan jag åkte in i det och så fick jag känna av vad vi hamnade efter vägen. Jag utvecklas med det...kan man säga så?”

“R: den här manliga självbilden, vad tycker du har hänt med den sen du blev pappa?

I: Om man tänker tillbaka så innehåller livet så många olika perioder så att säga och allt från att bo hemma till att ta eget ansvar även om man bor hemma och vad man ska välja för studieval och sen flytta hemifrån, det är hela tiden den här utvecklingen, och det senaste som jag kan relatera till som inte ligger alltför lång bak i tiden som inte har med

min familj att göra är ju kompisar och festandet på helgerna men ändå jobba hårt på dagarna och sen till att stadga sig, gifta sig, villa, barn så det är ju det som är den stora skillnaden om man säger så, för jag började tänka lite på detta när jag såg detta och omedvetet så blir det lite mer ansvars känsla, mycket med barnen givetvis men även med hus och sånt där, mot vad det kanske var tidigare, men som sagt lite omedvetet för jag har alltid varit driven och.. bra jobb och karriär, utvecklas – tycker att den biten är rolig och det är mycket annat med, den ekonomiska tryggheten och sen har det ju alltid varit ett mål att hitta en flickvän och gifta sig och så.”

I det stora hela hade fäderna svårt att sätta ord på hur deras manliga självbild hade förändrats i och med att de hade blivit fäder. När vi samtalade om deras liv i stort, det vill säga hur de levde innan de blev fäder till efter att de hade blivit fäder, kunde vi tillsammans urskilja vilken påverkan faderskapet hade haft hos dem. Plantin (2001) konstaterade i sin avhandling att fäder betraktar faderskapet som en mognads- och utvecklingsprocess som innebär att fäder blir mer empatiska, ansvarsfulla och “mjuka”. Plantin et al. (2003) bekräftar också att fäder erhållit nya syner på sig egen könsidentitet när de agerat mot det nya fadersidealen. I enlighet med ovan nämnda två svenska forskningsresultat kan vi konstatera att denna studies resultat uppvisar ett liknande resultat. Faderskap betraktas således som en mognadsprocess som påverkar den manliga självbilden i en positiv riktning. Det blir tydligt i relation till fädernas tidigare liv att faderskapet förändrar fädernas sätt att tänka och agera.

5.3.3 Fädernas syn och erfarenheter av faderskapet

Fäderna argumenterade, som nämnt ovan, för att faderskapet hade bidragit med positiva erfarenheter. Exempelvis uppgav fäderna att faderskapet hade bidragit till att fäderna hade lärt känna nya sidor hos sig själva vilket de värdesatte. Ett återkommande tema ur fädernas utsagor var dessutom att de betraktade faderskapet som en förändringsprocess. Vissa av fäderna argumenterade även för att faderskapet hade medfört en förhöjd känsla av ansvarstagande när familjen gick igenom något jobbigt. Några av fädernas utsagor antydde på att de ansåg att det var fadern, och inte modern, som hade det största ansvaret för att “hålla ihop familjen” när familjen hade ställts inför något krisartat. Nedanstående citat illustrerar fädernas tankegångar:

“I: [...]Hur ser du på dina egna erfarenheter av faderskapet?

R: hur jag ser på det? Positivt, man har lärt sig mycket om sig själv, inte bara vuxit in i rollen som förälder utan också att man har fått lära sig sidor hos sig själv och jobba på utveckla sidor hos sig själv hela tiden också, för det är hela tiden konstant förändring så att aa.”

“Eh ja, men nu blir det ju ett större ansvar om man säger så, innan kunde man ju bara ta hand om sig själv nu blir det ju ännu mindre fokus på sig själv, nu är det ju två andra som går före en själv. Det är ett större ansvar så...när det är tufft men nu har vi inte haft det på det sättet så det är ju tur, men det blir ju jobbigare situationer med barn, tänker på humöret och allt sånt så att, då gäller det absolut och då känner jag att man har ett större ansvar. Det är mer okej för mamman att bryta ihop, eller ha hormonsvängningar och sånt där, så där känner jag absolut att det är ett större ansvar för killen att hålla ihop det.”

Smídová (2007) argumenterar för att män skapar nya former av faderskap under deras liv som fäder och att faderskapskonstruktionen är påverkad utav den sociala kontexten. Fädernas sätt att resonera kring faderskapets påverkan av den manliga självbilden tyder på att fäderna ständigt “gör” faderskap och kön i enlighet med West och Zimmermans (1987) genusteori. Fädernas utsagor tyder även på att omgivningen och fädernas livssituation bidrar till hur de uppfattar sig själv som män och fäder. Att hävda att faderskapet exempelvis bidrar till att fäder bör ta mer ansvar än mödrar indikerar på att den manliga självbilden har förändrats i och med att fäderna har fått barn. Att en av fäderna anser att det är hans ansvar att “hålla ihop det” när familjen går igenom en jobbig period anser vi hänger ihop med den traditionella föreställningen om hur en kvinna respektive en man bör vara. Citatet indikerar på att fäder upplever att de, till skillnad mot mödrar, har andra krav på sig som att exempelvis ta större ansvar vid kriser. Vi hävdar att sådana föreställningar har kopplingar till manliga respektive kvinnliga självbilder. Frågan är hur kvinnor ställer sig till detta yttrande och ifall kvinnor, via deras självbild, upplever att det är mannen eller kvinnan som ska ta ansvar vid krissituationer. Denna frågeställning hör dock inte till denna uppsats frågeställningar så vi lämnar denna fråga därhän. Utifrån West och Zimmermans (1987) genusteori tolkar vi det som fäderna i föreliggande undersökning konstruerar manliga och feminina egenskaper när de samtalar om vilket kön som har ansvar vid olika typer av situationer eller händelser.

5.4 Olika faderskapsdiskurser

5.4.1 Fädernas medvetenhet kring olika faderskapsdiskurser

Under intervjuerna framkom det diskussioner om hur faderskapet framställs i andra länder än i Sverige. Flera av fäderna menade på att den svenska synen på faderskap är mer positiv än i andra kulturer. Många av fäderna refererade till hur faderskap framställs i amerikanska filmer där de hävdade att modern alltid framställs som den primära omsorgsgivaren. Utifrån fädernas berättelser kunde vi vidare konstatera att de uttryckte en medvetenhet kring vilka krav det svenska samhället ställer på föräldrar, och på fäder i synnerhet. Något som fäderna pekade ut som typiskt utmärkande för det svenska samhället var kravet, och strävan, efter jämställdhet mellan könen. Följande citat illustrerar hur fäderna resonerade:

” [...] här är det meningen att alla ska jobba och alla ska ha det lika... så det är samhällets normer”

“ja ja absolut...jag förstår vad du menar, det är ju olika från land till land och olika kulturer...hur det ser ut...aa samhället hur man lever som kvinna och man och familjeförhållandena och så vidare, traditioner...det är mycket som påverkar aa...men här i dagens Sverige ser jag ju det som fullt naturligt...med att dela föräldraskapet fullt ut”

“ oj jösses, det (USA:s syn på föräldraskap) är ju bara dumheter, så är det ju, det är ju deras syn på samhället som formar det och det är ju deras stereotyp, som är att mannen ska jobba och de har inte.. de har ju också helt andra förutsättningar än vi har också, det får man också ta med i beräkningen för att de har ju inte möjlighet till dagis, förskola som vi har här och sådär, föräldraledighet, eller semester som vi har men att säga att män inte kan ta hand om barn är bara löjligt.”

I likhet med Plantin et al. (2003) forskning, kan vi genom ovan nämnda resonemang konstatera att diskursen om “den delaktiga” fadern är välkänd i det svenska samhället som norm. Men andra ord menar vi att fäderna i vår undersökning visade prov på en stor medvetenhet kring vilka faderskapsdiskurser som råder i samhället. Utifrån fädernas berättelser kan vi konstatera att det upplevs mer tabuattat att tala emot de nya föräldraidealen än att tala för dem. Ovanstående citat visar även prov på att fäderna upplever att det ställs ett större

försörjaransvar på fäder ifrån andra kulturer än vad det ställs på svenska fäder. Även om fäderna i föreliggande undersökning inte uttryckligen påstod att fäder i andra kulturer agerar ut "ett mindre önskvärt faderskap" kunde vi latent utläsa att fäderna ansåg att den svenska bilden på "det jämlikt föräldraskapet" var det mest önskvärda och "korrekta".

5.4.2 Kravet på det barnorienterade föräldraskapet

Fäderna återgav berättelser om hur samhället har förändrats till att bli mer fokuserat på barn än tidigare. Som en konsekvens av detta var några av fäderna oroliga för att de curlade barnen för mycket genom att bland annat lägga ner för mycket uppmärksamhet på dem. I kontrast till denna diskussion tog fäderna även upp hur oetiskt det är för föräldrar att hålla på med mobilen samtidigt som de umgås med barnen. Sammanfattningsvis förde fäderna en diskussion om hur de å ena sidan var rädda för att curla barnen medan å andra sidan var noga med att ge barnen deras fulla uppmärksamhet när de lekte med dem. Nedanstående citat redogör för hur en av fäderna redogjorde för hur barnuppfostran såg ut förr i tiden jämfört med nu:

"Nämen, de liksom, uppfostran, hur man sitter vid bordet, inte ha armbågar på bordet, hålla gaffeln riktigt, läggdags när det är läggdags, hålla tiderna, du sitter tyst när du är med vid vuxenbordet, det var liksom mer vi som fick rätta oss efter föräldrarna, det tror jag är en jåkla skillnad nu liksom, om vi satt och åt med våra föräldrar så var det föräldrarna som pratade och vi fick lyssna snarare, det låter jävligt hårt, så hårt var det inte men om man tänker, det var nog, nuförtiden känns det som att man alltid fokuserar på barnen och sätter barnen först, men då var det nog mer att vi blev uppfostrade till att det inte bara var vi som skulle ha plats utan vi får rätta oss i ledet också vilket jag kan tycka är ganska vettigt i många fall. "

Ovanstående tankegångar styrker precis som Bekkengen (2011) poängterar att föräldrar i dagens samhälle har kravet på sig att agera barnorienterat. Med andra ord tycks samhället "barnuppfostrans diskurser" ändras i linje med "föräldraskapsdiskurserna". Vi anser precis som Strier (2014) att kontexten har betydelse för analyser av "föräldraskapsdiskurser" och således även för diskursen om barnuppfostran. Strier (2014) skriver att varje lands kontext dikterar villkoren för synen på "det goda föräldraskapet". Att föräldrar i det svenska samhället har

kravet på sig att agera barnorienterat har alltså, enligt oss, uppkommit till följd av den svenska kontexten. Vi tolkar Striers (2014) tankegångar som att respektive lands föräldraskapsdiskurser är härledda utifrån respektive lands historiska och nuvarande sociala kontext varpå det är rimligt att anta att andra länder med annan kultur ej styrs av samma "föräldraskapsdiskurser".

5.5 Konstruktionen av "den gode mannen"

5.5.1 Fädernas förebilder

De flesta fäder uppgav att de hade sina egna föräldrar som förebilder. Fäderna argumenterade för att deras egna föräldrar, och i synnerhet deras egen far, hade varit en av deras största förebilder i deras konstruktion av faderskapet. Förutom deras föräldrar förklarade fäderna att även bekanta, kollegor och syskon hade påverkat dem till hur de är idag som fäder. Fäderna förklarade att de i yngre åldrar hade mer actionhjältar eller idrottsprofiler som förebilder men att de i deras vuxna liv mer övergått till att försöka efterlikna människor i deras närhet som de på något sätt ser upp till. Nedanstående citat beskriver hur fäderna resonerade:

"Absolut, känns mer som att det var mer yttigare när man var liten, lite mer sporthjältar och lite mer häftiga, nu för tiden är det lite mer de personliga värdena som är viktiga, man ser kanske på sina föräldrar på ett annat sätt nu, man förstår mer nu känns det som också. Tycker det har skiftat ifrån någon idolförebild till någon man försöker vara som."

Att fäderna i föreliggande undersökning reflekterade kring att deras egna förebilder hade förändrats över tid, samt att de betraktade deras egna föräldrar på ett annat sätt efter att de själva hade blivit fäder anser vi ha koppling till Plantins (2001) forskningsresultat. Plantin (2001) konstaterade, via sin avhandling, att män erhåller nya tankegångar och perspektiv efter att de själva hade blivit fäder. Utifrån ovanstående citat tolkar vi det som att fäderna i denna undersökning erhåller nya perspektiv när de till exempel samtalar om hur deras syn på deras egna föräldrar har förändrats i och med att de själva har blivit fäder.

5.5.2 Dagens och dåtidens könsroller

Fäderna i denna studie återgav liknande beskrivningar av hur deras föräldrars rollfördelningar hade sett ut när de själva var barn. Fäderna berättade att deras

föräldrar hade haft klassiska traditionella rollfördelningar som innebar att modern hade haft hand om exempelvis städning, matlagning och handling, medan fadern var den förälder som arbetade mer och skötte om räkningarna och de mer fysiska delarna som att ta hand om bil och hus. På frågan hur deras egna rollfördelningar såg ut i hemmet skiljde det sig åt. Vissa av fäderna beskrev att de utförde lika mycket hushållssysslor som deras partner, medan några av fäderna uppgav att de hade mer av en traditionell uppdelning av hushållssysslor. Nedan ges några exempel på hur fäderna resonerade kring deras familjs uppdelning av hushållssysslor:

“Det har ju...haha...det har ju blivit haha...vår fördelning är ju också ganska traditionell, jag hjälper till mer än den gamla traditionen, men involverad i matlagning och städning fast jag ändå sköter om mer bilar, hus och såna praktiska saker. Mer pga av intresse faktiskt, för min fru, hon tycker sig inte ha så bra handlag med bilar tex, hon vet inte vart hon ska skruva exempelvis...jag försöker dock lära henne, tror att hon vet egentligen, men hon vill inte så då blir det denna fördelning ändå. Någon måste göra det, och då blir det jag som får ta det och då hinner jag inte göra de andra sakerna som hon då väljer. Det blir ge och ta.”

“ [...] det pratar jag och min fru om och har det ganska uppstyrt, jag betalar räkningarna till exempel och hon lagar alltid mat, och tar hand om barnen lite mer. När vi hade ett barn fick och jobbade heltid hade vi mer hjälp av nära och kära som kanske kunde hämta från förskolan, vi försökte dela upp det någorlunda, jag kanske hämtade något färre gånger så där var det hyfsat uppdelat om man säger så, men arbetsuppgifter i hemmet är mer uppdelat, vilket vi tydligt har pratat om hemma.”

Vad som kännetecknar ovanstående berättelser är fädernas sätt att förklara att uppdelningen av hushållssysslor har skett via en överenskommelse med partnern. Ovanstående citat är en indikation på det Plantin (2001) skriver om att faders engagemang i familjelivet ökar. Plantin (2012) skriver vidare att de olika könsrollerna fortfarande existerar i det svenska samhället och vilket ovanstående citat visar tecken på. Connell (2005) skriver att män, till skillnad mot kvinnor, har ett *val* när det kommer till utförandet av hushållssysslor och att män inte har lika stora krav på sig att aktivt utföra hushållssysslor som kvinnor har. Att några av fäderna har någorlunda traditionell uppdelning av hushållssysslor kan förklaras

med hänvisning till Connells studie (2005) och maskulinitetsteori (1995) som tyder på att män via sin position i könsmaktstrukturen inte har samma skyldighet att utföra vissa uppgifter. West och Zimmerman (1987) skriver, utifrån sin tolkning av Berks studie, att människor "gör" kön när de exempelvis "gör" hushållsarbete. På samma sätt menar vi att fäderna i denna studie "gör" kön när de antingen "utför" eller "inte utför" hushållsarbete. I enlighet med West och Zimmermans (1987) genusteori menar vi att det är omöjligt att inte "göra" kön då ett "icke-utförande" av hushållssysslor exempelvis bidrar till att kvarhålla de traditionella könsskillnaderna.

Trots att fäderna i föreliggande undersökning ställde sig bakom kravet på "delat föräldraskap" förekom det resonemang ifrån fäderna som antydde på att de nya fadersidealen i viss mån upplevdes som "för krävande". Nedan redogörs för hur en av fäderna resonerade kring de nya fadersidealen:

"[...] de (traditionella) rollerna finns ju hos vissa även i yngre åldrar, man kan ju se på vissa förhållanden att du har den här typiska klassiska manliga och kvinnliga rollen, att kvinnan städar, lagar mat alltså den här gamla rollen.. och han gör det och det och det, och det är så tydligt i vissa exempel så det är klart att man stöter på vissa såna.

I: och vad tänker du kring det?

R: nej nja det är bara gött om man stöter på någon sån ibland..det kan vara lite befriande också, då blir det inte lika höga krav på mig då."

Vi tolkar ovanstående citat som att fäder i dagens samhälle kan uppleva att de jämlika kraven på båda könen kan uppfattas som "jobbiga". Med det sagt betyder det inte att fäderna i vår undersökning inte höll med om, eller stöttade, kravet på jämlikhet. Snarare antyder ovanstående citat på att fäder upplever ett visst motstånd till de utsuddade traditionella könsrollerna eftersom de genom denna process får en större kravbild på sig. Plantin et al. (2003) skriver att män i dagens samhälle befinner sig i ett läge där kvarhållandet av genusstrukturen står i konflikt med målet om ett jämlikt deltagande i familjen. Utifrån Plantin et al. (2003) tolkning av Connells (1995) maskulinitetsteori tolkar vi det som att fäderna i denna undersökning befinner sig just i detta spänningsläge. Samtidigt som fäderna vill ha en jämställd position i familjelivet tyder fädernas utsagor även på att de

anser att detta agerande ställer en (för) hög press på dem. Connell (1995) skriver att genusordningen i dagens samhälle bygger på en manlig dominans över kvinnan. När fäder, utifrån samhället, krävs vara lika delaktiga i familjelivet på samma villkor som kvinnan betyder det även att den rådande genusordningen börjar suddas ut, och även den manliga dominansen. Precis som Plantin et al. (2003) skriver uppstår det en komplicerad bild över mäns relation till hegemonisk maskulinitet i vardagen eftersom männen å ena sidan stöttar jämställdhetskravet men samtidigt vill kvarhålla sin position i genusstrukturen då den positionen medför att mindre krav ställs på män.

5.6 Försörjarrollen

5.6.1 Vilka personer tilldelas försörjarrollen?

Under intervjuerna diskuterade fäderna hur försörjarrollen såg ut i det svenska samhället. Som citaten nedan indikerar på framkom det under intervjuerna att fäderna till en viss del kunde uppleva att försörjarrollen tilldelas mannen och inte kvinnan. Fäderna kunde inte förklara orsaken till varför de upplevde att försörjarrollen tilldelades dem eftersom de inte ansåg att det svenska samhället är utformat på detta vis. Nedan redogörs för hur fäderna argumenterade:

“Kanske att det finns, att det finns en sån stämpel på att man ska vara någon typ av försörjare, men det svenska samhället är ju inte riktigt uppbyggt så att det är männen som ska vara försörjare utan det är ju ganska jämställt. “

“[...] kanske det med att man ska vara pengamässig försörjare när man blir pappa. Att man ska ta hand om familjen liksom, dels att man ska skydda mot allt det onda, men även pengamässigt och att man ska vara stark. Då kanske det inte bara är fysiskt utan snarare när någonting är tufft så är det pappans roll att hålla ihop det här, och det tror jag till viss del fortfarande gäller.”

Både Connell (2005) och Schmitz (2016) argumenterar för att maskulinitet är konstruerad genom mäns relation till arbete, samt att män upplever en försvagad identitet som män när de inte uppfyller rollen som försörjare. Ovanstående citat indikerar på att fäderna i vår undersökning kan relatera till de tankegångar som Connell (2005) och Schmitz (2016) skriver om. Fäderna i vår undersökning kan i

viss mån relatera till det faktum att de är dem, och inte kvinnorna, som har det största kravet på sig att inta en försörjarroll. Samtidigt som fäderna argumenterade för att försörjning nog är lite mer knutet till mannen och ej till kvinnan så argumenterade fäderna samtidigt för att det svenska samhället är uppbyggt så att båda könen ska försörja familjen. Plantin (2001) skriver att försörjningen fortfarande är en betydelsefull del i svenska faders familjeansvar vilket ovanstående resonemang är en indikation på. Utifrån West och Zimmermans (1987) genusteori, tolkar vi det som att fäderna "gör" kön då de fortfarande i viss mån hävdar att försörjarrollen tillskrivs mannen och ej kvinnan.

5.6.2 Arbete och den manliga självbilden

Vissa av fäderna framförde att de upplevde att män, till skillnad mot kvinnor, förmodligen skulle uppleva arbetslöshet som mer av en kris än vad kvinnor skulle göra, medan vissa av fäderna hävdade att både män och kvinnor upplever arbetslöshet på ett liknande vis. Ett genomgående tema ifrån fädernas sida var att variabeln arbete ingår i fadersidealet och att avsaknaden av arbete förmodligen skulle påverka männen självbild negativt. Nedan redogörs för hur fäderna argumenterade:

"[...]vet jag ju att det är lika tufft att vara arbetslös för mammorna som för papporna. Det är jag ganska övertygad om och det handlar nog mycket om det här med att det svenska samhället går mot att det ska vara mer jämlikt."

"I: tror du att det hade upplevts likadant för dig och din fru att vara arbetslös?"

R: nej det tror jag i och för sig inte, eller stressigt och så vidare men den här självbilden tror jag inte blir lika kraftig, det tror jag inte. Varför vet jag inte men det känns som att det är mer knutet till mannen, just den här arbetande självbilden, man knyter sig större till vad man jobbar med. Skulle kunna tänka mig att om två män träffas första gången är det mycket vanligare att man ställer frågan "vad jobbar du med?" än om två kvinnor gör det, det tror jag definitivt, eller två mammor så tror jag att papporna kommer dit mycket fortare. Så om man har dom här mamma/pappa grupperna så vet nog inte mammorna vad de andra jobbar med men papporna vet det garanterat... så jag tror att man knyter större delen av sin identitet till arbetet som pappa, eller som man generellt. "

" [...] jag tänkte faktiskt på det, har en kollega som bara har jobbat och hans fru bara har varit hemma, verkligen uppstyrt och han har bara arbetat på detta företag i hela sitt

liv, och har inget annat att komma med och det (arbetslöshet) sätter ju hela den familjen i en jäkla sits. Han kommer ju att få en fruktansvärd press på sig själv. Han har ju det inbyggt i sig ifrån sin tradition, ”du ska försörja familjen liksom.”

Att fäderna i denna undersökning ansåg att variabeln arbete är mer knutet till den manliga, och ej den kvinnliga, självbilden har koppling till Connells (2005) studie som visade på att maskulinitet konstrueras via mäns relation till just arbete. Schmitz (2016) studie bestyrker Connells slutsats då hon utifrån sin studie kunde konstatera att mäns maskulinitet förminskas vid arbetslöshet. Sammanfattningsvis kan vi dra slutsatsen att fäderna i föreliggande undersökning upplever att variabeln arbete förstärker den manliga självbilden och att avsaknaden av arbete bidrar till en försvagad manlig självbild.

Utifrån Shirani et al. (2012) studie kan vi dra slutsatsen att män förmodligen hade upplevt arbetslöshet annorlunda ifall den var självvald. Shirani et al. (2012) argumenterade för att män som självmant valt att vara hemmapappor inte besvärades av att förlora sin roll som försörjare eftersom de självmant valt att inte inta den rollen. Ovan nämnda citat indikerar även på att fäderna i undersökningen reflekterade över kontextens och kulturens betydelse vid synen på försörjarrollen. Precis som Strier (2014) poängterade verkar fäderna vara medvetna över att kultur och kontext påverkar föreställningarna om “det goda faderskapet”.

5.7 Sammanfattning av resultat- och analysavsnittet

Syftet med föreliggande studie har varit att undersöka hur svenska fäder upplever och utformar sitt faderskap i relation till den svenska kontexten. I denna studie har vi haft som avsikt att försöka besvara hur faderskapet påverkar den manliga självbilden, utforska fäders syn på “det goda faderskapet” samt undersöka hur fäder förhåller sig till den så kallade försörjarrollen.

Utifrån ovanstående resultat- och analysdel kan vi dra slutsatsen att fäderna i denna undersökning betraktar faderskapet som en mognadsprocess. Med andra ord antyder fäderna i vår undersökning att faderskapet påverkar den manliga självbilden på så vis att den bidrar till att fäderna erhåller nya perspektiv och tankegångar. Vidare resonerar fäderna i denna undersökning över att män i större

utsträckning än kvinnor knyter större delen av sin identitet till arbete, och att försörjarrollen snarare tillskrivs mannen än kvinnan. Fäderna i föreliggande undersökning anser vidare att “det goda faderskapet” innehåller dimensioner av delaktighet i familjelivet. Det innebär vidare att fäderna anser att “en god fader” bör vara närvarande, lyhörd och trygg. Vidare kan vi utläsa ifrån fädernas utsagor att fäderna uppvisar en stor medvetenhet kring de krav som samhället ställer på dem. Ett av de krav som fäderna anser att samhället ställer på dem är “pappaledighetskravet”.

6. Slutdiskussion

I detta avsnitt har vi som avsikt att sammanfatta och redogöra för de slutsatser som vi kan dra utifrån uppsatsens frågeställningar. Mot slutet av föreliggande avsnitt redogör vi även för hur föreliggande studies problemområden kan åtgärdas. Vi avslutar föreliggande avsnitt med att ge förslag på den vidare forskning som vi finner är av relevans för framtida studier inom uppsatsens problemområden.

Syftet med föreliggande uppsats var att undersöka hur faderskapet påverkar svenska fäders syn på sig själva som män, fäder och försörjare. Vår utgångspunkt med denna studie var att undersöka om svenska fäder arbetar för det jämställda föräldraskapet när den svenska staten ger de rätta förutsättningarna för att uppnå ett sådant föräldraskap. Vidare hade denna studie som ansats att undersöka hur svenska fäder upplever och utformar sitt faderskap i relation till den svenska kontexten. Utifrån de frågeställningar som låg till grund för denna studie var vi således intresserade över att undersöka hur faderskapet påverkar fäders manliga självbild, hur fäder betraktar "det goda faderskapet", samt hur svenska fäder förhåller sig till försörjarrollen. Vidare hade vi som avsikt att analysera uppsatsens frågeställningar med hjälp av följande teoribildningar: socialkonstruktivistiskt perspektiv, Connells (1995) maskulinitetsteori samt West och Zimmermans (1987) genusforskning. I teoriavsnittet kunde vi dra slutsatsen att ovan nämnda teoribildningar visar på att faderskap, genus, könsroller och maskuliniteter är socialt konstruerade fenomen.

Vi upplever att vi utifrån vårt resultat- och analysavsnitt har kunnat svara på våra forskningsfrågor. Utifrån föreliggande studie fann vi att fäderna i vår undersökning uppvisade en komplex bild utav hur det är att vara fäder i det svenska samhället i modern tid. Med hänvisning till vår förförståelse kring ämnet faderskap har vi utifrån denna studie lärt oss att betrakta faderskapet som ett dynamiskt begrepp som ständigt förändras över tid. Vi har också lärt oss att fäder i dagens samhälle inte är låsta till de traditionella rollerna som tidigare forskning i viss mån har indikerat på. Istället finner vi att föreliggande studies empiriska material pekar på att fäder i dagens samhälle kan utmana de traditionella rollerna

ifall de så önskar. Utöver studiens forskningsfrågor fann vi det oväntat och intressant att fäderna benämnde faderskapet som något naturligt.

Utifrån den tidigare forskning som presenterats i föreliggande uppsats, samt utifrån föreliggande studies resultat, kan vi konstatera att faderskap är ett högst kontextbundet fenomen som utformas och påverkas av såväl politik som av generella föreställningar och normer. Utifrån föreliggande studies empiriska material kan vi även fastställa att fäderna i föreliggande undersökning inte lyckades agera ut ett jämställt föräldraskap i praktiken. Frågan vi ställer oss är vilka åtgärder som ska till för att göra det möjligt för svenska fäder att lyckas åstadkomma det jämlika föräldraskap som fäderna i föreliggande undersökning i viss mån ger indikationer på att vilja uppnå.

Till att börja med spekulerar vi huruvida en mer hårdare styrd föräldraförsäkring skulle kunna vara ett redskap för att "tvinga fram" ett mer jämställt föräldraskap i praktiken. Vi ställer oss vidare kritiska till om endast en lagändring i sig skulle kunna resultera i ett mer jämlikt föräldraskap. Utifrån den tidigare forskning som vi har tagit del utav i arbetet kring föreliggande uppsats, samt utifrån denna studies resultat, hävdar vi att enstaka lagändringar mot all förmodan inte enkom kan bidra till ett mer jämlikt föräldraskap mellan könen. Istället menar vi att det är av vikt att rikta uppmärksamhet mot de mer allmänna jämställdhetsproblemen i samhället för att komma underfund med hur samhället socialt kan hjälpa fäder att kunna agera ut ett jämlikt föräldraskap. Vi menar att de allmänna jämställdhetsproblemen innefattar allt ifrån de rådande traditionella könsnormerna till att löneskillnaden är olika för män och kvinnor. Frågan är dock hur samhället ska gå tillväga för att angripa och förändra de rådande könsnormerna i syfte att förverkliga det jämlika föräldraskapet mellan könen. Vi hävdar att det inte finns något enkelt svar på denna fråga och att föreliggande utmaningar ligger i framtiden.

Vi frågar oss även hur socialarbetare, samt andra typer utav myndighetspersoner, kan arbeta för att stötta fäder som strävar efter att uppnå ett jämställt föräldraskap i praktiken. I vår studie framkom det exempelvis att fäder erhåller "gliringar" ifrån arbetsgivare när de begär ut föräldraledighet. Vi menar att

myndighetspersoner i olika typer av verksamheter kan och bör verka som stöd för fäder. Mer konkret menar vi att det är av vikt att socionomer i samtal med andra professioner påpekar vikten av att mödrar och fäder behandlas likartat. Vi anser att utmaningen ligger i att bortse från traditionella könsroller i mötet med fäder och mödrar, inom såväl socialtjänsten som förskolor och mödravårdscentraler.

Utifrån föreliggande studies empiriska material finner vi det intressant och angeläget att forska vidare på hur upplevelsen av faderskapet skiljer sig åt mellan fäder ifrån olika länder, samt mellan fäder ifrån olika städer i Sverige. Vi anser exempelvis att det hade varit intressant att göra jämförande, komparativa, studier mellan olika grupper av fäder. Exempelvis föreslår vi att det vore intressant att utföra en studie som studerar ifall fäder på landsbygden upplever faderskapet på samma vis som fäder bosatta i storstaden. Utifrån denna uppsats empiriska material finner vi det även intressant att studera hur gruppen fäder framställs i exempelvis svensk massmedia för att kunna ringa vilken betydelse massmedian har för konstruktioner av manlighet och kvinnlighet. Slutligen finner vi det även intressant att utföra en longitudinell studie med fokus på hur fäders upplevelse av faderskapet förändras över deras livstid.

Då vi i föreliggande studie har haft som ansats att försöka studera hur svenska fäder upplever och utformar sitt faderskap har vi velat bidra med kunskap och en ökad förståelse kring vilka faktorer som formar svenska fäders faderskap. Vår förhoppning är att föreliggande studies empiriska material ska kunna användas som kunskapsunderlag i situationer där socialarbetare praktiskt diskuterar och bemöter fenomenet faderskap.

7. Referenslista

Bekkengen, L. (2011) "Kärnfamiljen som social praktik: om stabilitet och förändring i strukturer och diskurser". I Bergman, H., Eriksson, M. & Klinth, R. (red.). *Föräldraskapets politik- från 1900- till 2000-tal*. Stockholm. Dialogos.

Bergman, H., Eriksson, M. & Klinth, R. (2011) "Föräldraskapets omvandlingar och styrningens omvandlingar". I Bergman, H., Eriksson, M. & Klinth, R. (red.). *Föräldraskapets politik- från 1900- till 2000-tal*. Stockholm. Dialogos.

Bryman, A. (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö. Liber.

Connell, R. W. (1995) *Maskuliniteter*. Göteborg. Daidalos.

Connell, R. W. (2005) "A really good husband: work/life balance, gender equity and social change". *Australian Journal of Social Issues*. Vol: 40. Issue: 3.

David, M. & Sutton, C. D. (2016) *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund. Studentlitteratur.

Dermott, E. (2005) "Time and labour: Fathers' perceptions of employment and childcare". *The sociological review*. Blackwell Publishing. Vol:53. Issue: s 2. pp 89-103.

Försäkringskassan. (2016) *Anställda och föräldraledighet: Föräldrapenning* [Faktablad]. Försäkringskassan hemsida.
<<https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/76573377-cea7-4eda-8e7d-f93bb6f62d0a/4070-foraldrapenning.pdf?MOD=AJPERES>> (Hämtad 2016-11-05)

Kalman, H. & Lövgren, V. (2012) "Etik i forskning och etiska dilemman. En introduktion". I Kalman, H. & Lövgren, V. (red.): *Etiska dilemman: Forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö. Gleerups.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014) *Den Kvalitativa forskningsintervjun*. Lund. Studentlitteratur.

Loseke, D. R. (2003) *Thinking about social problems: An introduction to constructionist perspectives*. New Brunswick: New Jersey. Transaction Publishers.

Plantin, L. (2001) *Mäns föräldraskap: om mäns upplevelser och erfarenheter av faderskapet*. Avhandling. Göteborgs Universitet. Institutionen för social arbete.

Plantin, L. (2012) "Föräldraskap och arbetsliv: om lojalitetskonflikter". I Bäck-Wiklund, M. & Johansson, M. (red.): *Nätverksfamiljen*. Stockholm. Natur och Kultur.

Plantin, L., Månsson, S-A. & Kearney, J. (2003) "Talking and doing fatherhood: on fatherhood and masculinity in Sweden and England" *Men's Studies Press*. Vol: 1. No: 1. pp 3-26.

Schmitz, R. M. (2016) "Constructing men as fathers: a content analysis of formulations of fatherhood in parenting magazines". *Journal of Men's Studies*. Vol: 24. No:1. pp 3-23

Shirani, F., Henwood, K., & Coltart, C. (2012) "'Why aren't you at work?': Negotiating economic models of fathering identity" *Men's Studies Press*. Vol: 10. No: 3. pp 274-290.

Smídová, I. (2007) "*Fatherhood as a social construction: Mapping the challenges to promoting good fatherhood*". European fatherhood hemsida.
<<http://www.european-fatherhood.com/knowledge.php?mode=print&id=70>>
(Hämtad 2016-11-15)

Strier, R. (2014) "Unemployment and fatherhood: Gender, culture and national context". *Gender, work and organization*. Vol: 21. No: 5.

Thurén, T. (2007) *Vetenskapsteori för nybörjare*. Liber. Stockholm.

Vetenskapsrådet. (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm.

Watt Boolsen, M. (2007) *Kvalitativa analyser: Forskningsprocess, människa, samhälle*. Malmö. Gleerups.

West, C. & Zimmerman, H. D. (1987) "Doing Gender". *Gender and Society*. Vol: 1. No: 2. pp 125 - 151.

Bilaga 1 - Informationsbrev

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Information om intervjun

Vi är två studenter som heter Caroline och Edita som går på socionomprogrammet på Göteborgs Universitet. Vi skriver just nu en c-uppsats som handlar om hur faderskapet påverkar fäders syn på sig själva som män och försörjare. Vi vill intervjua cirka sju stycken fäder med hemmavarande barn.

Att delta i intervjun är frivilligt och intervjupersonerna har rätt att avbryta sitt deltagande utan närmare motivering. Intervjuerna beräknas ta mellan 30-60 minuter. Vi kommer att använda oss utav teknisk utrustning under intervjuerna för att inte missa något som sägs. Allt material som samlas in under intervjuerna kommer att förstöras efter att uppsatsen är godkänd. Uppsatsen skrivs under handledning av vår handledare Linda Lane.

Intervjumaterialet kommer att förvaras så att det endast är tillgängligt för oss som utför undersökningen. I uppsatsen kommer inte namn eller annat som kan identifiera intervjupersonerna att förekomma. Intervjupersonerna kommer med andra ord att vara anonyma genom hela arbetet med uppsatsen. Vi studenter och handledare förbinder oss till att ej röja uppgifter om intervjupersonernas identitet. Intervjuerna kommer endast att användas i denna undersökning.

Om ni har några frågor kring undersökningen är ni välkomna att kontakta oss eller vår handledare på nedanstående mejladresser och telefonnummer.

Handledare Linda Lane: XXXX@XXX.gu.se

Caroline Thuresson

Email: gusXXXX

Tel: 0708-XX XX XX

Edita Nadj

Email: gusXXXX

Tel: 0730-XX XX XX

Vi hoppas att det finns intresse för att medverka i denna undersökning!

Tack på förhand!

Hälsningar,

Caroline och Edita

Bilaga 2 - Samtyckesblankett

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Skriftligt samtycke

Jag har härmed tagit del av studiens syfte och har införstått mig med vad mitt deltagande i studien innebär. Jag har införstått mig med att intervjun kommer att spelas in men att materialet kommer att förstöras efter uppsatsens godkännande. Jag har även införstått mig med att jag kan avbryta mitt deltagande i studien när som helst utan vidare motivering.

Härmed samtycker jag till att delta i denna intervju.

Ort, datum:

Namnteckningar

Intervjuperson:

Intervjuare:

Bilaga 3 - Intervjuguide

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Intervjuguide

Tema 1 - Den manliga självbilden

Hur är en “god man” enligt dig?

Vilka manliga förebilder hade du under tonåren, och vilka manliga förebilder har du idag?

På vilket sätt har dina manliga förebilder påverkat dig?

Har faderskapet påverkat bilden av dig själv som man?

Hur är en fader manlig?

På vilket sätt är du manlig i ditt faderskap?

Tema 2 - “Det goda faderskapet”

Vad kännetecknar “det goda faderskapet”?

Hur var din fader?

Vilka roller hade din far och mor i familjen, och hur har deras roller påverkat dig?

Vilka fäder ser du upp till?

Hur ser du på dina egna erfarenheter av faderskapet?

Vad har erfarenheterna inneburit för din manliga självbild?

Hur vill du framstå som fader?

Hur såg uppdelningen av föräldraledigheten ut mellan dig och barnets/barnens moder?

Hur upplever du att massmedias syn ser ut på fäder och mödrar idag?

Vilka förväntningar anser du att samhället ställer på dig som fader?

På vilket sätt skiljer sig dessa förväntningar åt mellan mödrar och fäder enligt dig?

Hur påverkar dessa förväntningar dig i ditt egna faderskap?

Har det funnits situationer där du som fader har blivit bemött annorlunda av omgivningen till skillnad mot modern när ni har utfört samma typ av handling/syssla?

Tema 3 - Försörjarrollen

Har du varit arbetslös någon gång när du har varit fader, och hur har detta i så fall påverkat dig?

Hur tror du att arbetslöshet påverkar din manliga självbild?

Vad innebär det att vara en försörjare enligt dig?

Hur ser försörjarrollen ut för dig nu när du är fader?

Upplevde du någon skillnad på rollen som försörjare när du inte hade barn?

Anser du att försörjarrollen tillskrivs mannen eller kvinnan?

Tror du att det upplevs likadant för män som kvinnor att vara arbetslösa och därmed inte kunna försörja familjen?

Övrig information

Hur gammal är du?

Hur många barn har du?